

**Α.Τ.Ε.Ι.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ & ΚΟΣΜΗΤΟΛΟΓΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

***«ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΙΓΙΑΖ ΑΠΟ ΤΟΝ 1^ο μ.Χ ΕΩΣ
ΤΟΝ 20^ο μ.Χ ΑΙΩΝΑ»***

**Σπουδάστριες: ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΛΕΜΟΝΙΔΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ**

Επιβλέπων καθηγητής: ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2014

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες εκφράζουμε στην Καθηγήτρια Αθανασιάδου Ελισάβετ για την επίβλεψη και τη βοήθεια που μας παρείχε για την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας μας.

Τέλος, εκφράζουμε την ευγνωμοσύνη μας στις οικογένειες μας για την υποστήριξη και βοήθειά τους σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μας.

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος.....	5
Εισαγωγή.....	6
Κεφάλαιο 1. Από το 50 π.Χ έως τον 10 ^ο αιώνα μ.Χ).....	7
1.1. Αρχαία Αίγυπτος(50 π.Χ - 100π.Χ).....	7
1.2 Αρχαία Ελλάδα(100 π.Χ – 5 ^{ος} αιώνας).....	10
1.3. Αρχαία Ρώμη (2 ^{ος} αιώνας μ.Χ - 3 ^{ος} αιώνας μ.Χ).....	13
1.4. Κίνα και Ιαπωνία(3 ^{ος} αιώνας μ.Χ,7 ^{ος} μ.Χ-10 ^{ος} αιώνας μ.Χ).....	15
1.5. Ινδία(4 ^{ος} αιώνας μ.Χ).....	19
Κεφάλαιο 2. Μεσαίωνας.....	23
Κεφάλαιο 3. Αναγέννηση.....	25
3.1. 14 ^{ος} –15 ^{ος} – 16 ^{ος} αιώνας.....	27
Κεφάλαιο 4. Νεότερη εποχή.....	28
4.1. 17 ^{ος} αιώνας (Μπαρόκ).....	28
4.2. 18 ^{ος} αιώνας (Ροκοκό).....	30
4.3. 19 ^{ος} αιώνας.....	34
Κεφάλαιο 5. 20 ^{ος} αιώνας.....	35
5.1. Δεκαετία ´10.....	36
5.2. Δεκαετία ´20.....	38
5.3. Δεκαετία ´30.....	41
5.4. Δεκαετία ´40.....	46
5.5. Δεκαετία ´50.....	51
5.6. Δεκαετία ´60.....	56
5.7. Δεκαετία ´70.....	62
5.8. Δεκαετία ´80.....	65
5.9. Δεκαετία ´90.....	71

Κεφάλαιο 6. 21^{ος} αιώνας.....	76
6.1. 2000-2010.....	76
6.2. Το μακιγιάζ στην υπηρεσία της τέχνης και της βιομηχανίας του θεάματος.....	78
6.3. Τελευταίες τάσεις.....	81
Επίλογος.....	83
Παραπομπές.....	84
Βιβλιογραφία.....	89

Πρόλογος

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εντάσσεται στο πεδίο της μελέτης του μακιγιάζ. Η επιλογή του θέματος έγινε με κίνητρο το ιδιαίτερο ενδιαφέρον μας σε αυτό, αλλά και τις πλούσιες πηγές πάνω σε αυτό που καθιστούν εύκολη την πρόσβαση και συλλογή τους για την καταγραφή της εργασίας. Συνοπτικά σκοπός της εργασίας αυτής είναι η περιήγηση στην ιστορία του μακιγιάζ και η παράθεση ενδεικτικών παραδειγμάτων για κάθε εποχή και τάση. Στην ιστορική αυτή αναδρομή θα παρουσιαστούν ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τις διαφορετικές αντιλήψεις περί ομορφιάς σε κάθε εποχή και ο τρόπος που αυτές αποτυπώνονταν στην έκφρασή της μέσω της τέχνης του μακιγιάζ. Η αναδρομή αυτή θα ξεκινήσει από την αρχαιότητα μέσα από τα παραδείγματα της αρχαίας Ελλάδας, Αιγύπτου, κ.ά. και θα καταλήξει ως την πολυπλοκότητα της τέχνης του μακιγιάζ στη σύγχρονη εποχή, όπου το μακιγιάζ είναι βασικό μέσο της παραγωγής και κατανάλωσης. Προς διευκόλυνση του αναγνώστη και την κατανόηση κάθε τάσης, αυτή θα ακολουθείται και από ένα ενδεικτικό παράδειγμα μακιγιάζ σε φωτογραφίες. Επίσης, συνυφασμένη με την ιστορία του μακιγιάζ είναι και η ιστορία των καλλυντικών, οπότε συχνά θα γίνεται λόγος και την εξέλιξη της κοσμητικής. Ακόμα, θα αναφέρονται και στοιχεία κομμωτικής και ενδυμασίας για να καλυφθεί το πρότυπο ομορφιάς που χαρακτήριζε κάθε εποχή. Τέλος, θεωρούμε πως η ιστορική αυτή διαδρομή θα είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα για κάθε έναν που ενδιαφέρεται τόσο για θέματα μακιγιάζ όσο και για θέματα αισθητικής και ομορφιάς γενικότερα.

Εισαγωγή

Στην εργασία αυτή επιχειρείται μια διεξοδική παρουσίαση της ιστορίας του μακιγιάζ. Το μακιγιάζ είναι «μια ειδική αισθητική τεχνική που έχει ως σκοπό με τη βοήθεια διάφορων κοσμητικών προϊόντων, συνήθως έγχρωμων, να μεταβάλλει, να αλλοιώνει και να μεταμορφώνει την όψη του προσώπου, μερικές φορές και του σώματος, ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό». Αντίστοιχα, μακιγιέρ καλείται αυτός που θα εφαρμόσει την τεχνική του μακιγιάζ.¹

Σαν όρος το «μακιγιάζ» είναι ξενόγλωσση λέξη. Έχει επικρατήσει χωρίς να μεταφραστεί. Η προέλευσή του είναι από το γαλλικό ρήμα maquiller που έχει τη σημασία «μεταβάλλω», «αλλοιώνω». Στα ελληνικά ο αντίστοιχος όρος για τη λέξη είναι «ψιμυθίωση». Η προέλευσή είναι από το «ψιμύθιο» δηλαδή ο ανθρακικός μόλυβδος. Αυτός χρησιμοποιούταν με τη μορφή λευκής σκόνης στην Αρχαία Ελλάδα με σκοπό τη λεύκανση του δέρματος. Έτσι, κατά αντιστοιχία του όρου ψιμύθιο στη σημερινή εποχή επικράτησε να λέγονται «ψιμύθια» τα έγχρωμα υλικά του μακιγιάζ και μάλιστα αυτά που είναι σε μορφή σκόνης. Ανάλογα ο «ψιμυθιστής» ή «ψιμυθιολόγος» καλείται αυτός που κάνει την τεχνική της ψιμυθίωσης.²

Στην ιστορική ανασκόπηση που ακολουθεί θα καταδειχθεί ότι παραμένει σταθερή η ανάγκη γυναικών αλλά και ανδρών να ξεχωρίσουν και να αναδείξουν τα θετικά σημεία του προσώπου τους, γεγονός το οποίο οδήγησε στο να εφευρεθεί και να εξελιχθεί το μακιγιάζ μέχρι να έχουμε σήμερα μια βιομηχανία κοσμητικής που υπηρετεί όποιο στυλ επιθυμεί κάποιος να το έχει στη διάθεσή του.

Κεφάλαιο 1

Από το 50 π.Χ έως τον 10^ο αιώνα μ.Χ

1.1. Αρχαία Αίγυπτος (50 π.Χ - 100π.Χ)

Στην αρχαία Αίγυπτο τα αρχαιολογικά ευρήματα δείχνουν ότι είχαν εφευρεθεί τα πρώτα στοιχεία κοσμετολογίας. Μάλιστα, είναι γνωστό σήμερα πώς οι Αιγύπτιοι κατείχαν το μυστικό του ανεξίτηλου μείκ-απ πριν από χιλιάδες χρόνια. Περίπου το 10.000 π.Χ., λοιπόν, οι αρχαίοι Αιγύπτιοι είχαν αναπτύξει σχεδόν κάθε είδος καλλυντικού που θα χρησιμοποιούσαμε σήμερα. Είχαν κρέμες για ραγάδες και για την καταπολέμηση της γήρανσης. Χρησιμοποιούσαν έλαια για να ενυδατώνουν το δέρμα τους και είχαν μια σειρά από αρώματα. Γι' αυτούς, το να αναζητούν την ομορφιά ήταν ο καλύτερος τρόπος για να πάνε κοντά στους θεούς.

Τα ευρήματα από τους αιγυπτιακούς τάφους καταδεικνύουν με σαφή τρόπο ότι το μακιγιάζ, αλλά και η περούκα ήταν σημεία αναφοράς για τον καλλωπισμό της αιγύπτιας γυναίκας αλλά και του άνδρα των ανώτερων κοινωνικών τάξεων.

Εικόνα: Βασίλισσα Νεφερτίτη με χαρακτηριστική γραμμή μακιγιάζ στα μάτια. Από το όνομά της έχει βγει σήμερα μέθοδος μπότοξ

Πηγή: <http://classroom.synonym.com/beauticians-ancient-egypt-8624.html>.

Το μακιγιάζ χρησιμεύει για δύο λόγους: αφενός προβάλλει και καλλωπίζει το πρόσωπο και τα χαρακτηριστικά του και αφετέρου προστατεύει το δέρμα από τις βλάβες του έντονου ήλιου, του αέρα και της σκόνης, χαρακτηριστικά της περιοχής που μελετάμε. Στο αιγυπτιακό μακιγιάζ παρατηρείται η έντονη μεν αλλά αρμονική ένωση των χρωμάτων και η πολύπλοκη τεχνική του. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες έκαναν χρήση καλυπτικού ανοιχτότερου τόνου από τον τόνο της επιδερμίδας τους, ώστε να μη φαίνονται οι επιπτώσεις του ήλιου (ιδανικό ομορφιάς), ενώ αντίθετα οι άνδρες τοποθετούσαν καλυπτικό στον ίδιο τόνο με το δέρμα τους. Το αιγυπτιακό μακιγιάζ είναι σήμερα γνωστό για τις ιδιαίτερες γωνίες στα μάτια. Έτσι, κάποιες φορές οι γραμμές στο περίγραμμα του ματιού ενώνονταν αρκετά πιο έξω από την εξωτερική γωνία του δημιουργώντας ένα τριγωνικό σχήμα προς τους κροτάφους με τη βάση του προς τα έξω και την κορυφή του να φτάνει το τέλειωμα του περιγράμματος (ανοδική γραμμή προς το τελείωμα). Το περίγραμμα το ματιών ξέρουμε ότι βαφόταν με μολυβδομετάλλευμα και νερό.

Στα βλέφαρα επικρατούσε μπλε ή πράσινη σκιά με τη συνήθεια επίσης σχεδίασης έντονης πράσινης ή μπλε οριζόντιας γραμμής στη μέση του άνω βλεφάρου, η οποία σβηνόταν προς τους κροτάφους. Μαύρο χρώμα τόνιζε τα φρύδια, τα οποία βάφονταν παχιά και με καθοδική φορά προχωρώντας εξωτερικά. Τα χείλη βάφονταν με έντονο περίγραμμα δηλαδή με σκούρο καφέ ή ακόμα και με μαύρο χρώμα το οποίο έσβηνε σταδιακά προχωρώντας εσωτερικά, όπου τοποθετούσαν σκουρόχρωμο κόκκινο. Τα μάγουλα χρωματίζονταν και αυτά με σκουρόχρωμο κόκκινο, ώστε να ταιριάζουν με τα χείλη. Τα μαλλιά τα έβαφαν σε κόκκινο χρώμα και συχνά χρησιμοποιούσαν περούκα άντρες και γυναίκες.

Εικόνα: Σύγχρονη απόδοση μακιγιάζ αρχαίας Αιγύπτου
Πηγή:<http://idealbeautyacademy.net/the-history-of-makeup/>.

Οι αισθητικοί της Αιγύπτου ασχολούνται επίσης και με την τέχνη του τατουάζ χένα για να κοσμήσουν το δέρμα των αρχαίων Αιγυπτίων. Το τατουάζ κυμαινόταν από γεωμετρικά σχέδια μέχρι τελετουργικές εικόνες και ουλές. Οι ιστορικοί εικάζουν ότι το αιγυπτιακό τατουάζ πιο συχνά συμβολίζει μια σύνδεση με το θείο και συνήθως το έκαναν οι γυναίκες. Μια εικόνα που χρησιμοποιείται συχνά ως τατουάζ είναι ο Bes, ένας ημίθεος που θεωρείται ότι είναι ένας προστατευτικός κηδεμόνας. Η χένα είναι ένα λιγότερο μόνιμο μέσο καλλωπισμού. Παρά το γεγονός ότι σε μεγάλο βαθμό σχετίζεται με την Ινδία, η χρωστική ουσία φυτικής προέλευσης πιστεύεται ότι χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τους αρχαίους αιγύπτιους αισθητικούς και βρέθηκε ακόμη και στα νύχια μουμιοποιημένων Φαραώ.

Η βασίλισσα του Νείλου Κλεοπάτρα έχει μείνει ως ιστορικό πρόσωπο της ομορφιάς. Διάσημο έχει μείνει στην ιστορία το μπάνιο της Κλεοπάτρας, το οποίο έκανε καθημερινά και της προσέδιδε μαλακό και λαμπερό δέρμα. Αυτό διαδόθηκε σύντομα και εφαρμόστηκε και από άλλες γυναίκες. Τα συστατικά του μπάνιου ήταν: 100γρ. διπτανθρακική σόδα, 230γρ. αλάτι, 1330 γρ. μέλι, 1λίτρο γάλα.

Κλείνοντας, αξίζει να σημειωθεί ότι στην αρχαία Αίγυπτο υπήρχε μεγάλο ενδιαφέρον για την καθαριότητα και την υγιεινή του δέρματος και έκαναν για το λόγο αυτό χρήση πολλών κοσμητικών προϊόντων.³

Εικόνα: Η Elizabeth Taylor ως Κλεοπάτρα στην ομώνυμη ταινία του 1963

Πηγή: <http://mykethemakeupguy.blogspot.gr/2011/03/beauty-icon-of-week-dame-elizabeth.html>.

1.2. Αρχαία Ελλάδα (100 π.Χ – 5^{ος} αιώνας)

Οι αρχαίες Ελληνίδες μακιγιάρωνταν με διακριτικό τρόπο (βλ. εικόνα 1). Βασικό χαρακτηριστικό του μακιγιάζ τους ήταν η ισομετρική απόδοση των χαρακτηριστικών του προσώπου με βάση την γεωμετρική αρχή της 'χρυσής τομής', μια αρχή που χρησιμοποιούνταν σε κάθε είδους κατασκευή, αρχιτεκτονική, γλυπτική, κτλ.

Με βάση αυτή την αρχή το δέρμα έπρεπε να έχει φωτεινό χρώμα, έτσι ώστε να αντικατοπτρίζει την καθαρότητα της ψυχής. Για να επιτευχθεί αυτή η φωτεινότητα έκαναν χρήση του ανθρακικού μολύβδου, δηλαδή το ψυμίθιο, απλώνοντάς το στο πρόσωπο. Αυτό τοποθετούνταν με προσεκτικό τρόπο, ώστε το δέρμα να μοιάζει φυσικό και ακτινοβόλο και όχι ψεύτικο. Επίσης, στα μάγουλα και τα χείλη έδιναν έναν τόνο απαλού κόκκινου χρώματος, το οποίο έφερνε στο πρόσωπο τη χρωματική ισορροπία με το λευκό του ψιμυθιώματος, κάνοντας το ζωντανό και αληθινό. Για το κόκκινο χρώμα γινόταν χρήση χρωστικών ουσιών διαφόρων καρπών, λουλουδιών αλλά και μερικών ριζών από φυτά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το αποτέλεσμα που δινόταν στην υφή του προσώπου ήταν φυσικό. Επίσης, στα μάγουλα δίνουν χρώμα με ένα έντονο μεταλλικό χρώμα που προκύπτει από την ένωση ιωδίου και σιδήρου (βλ. αγάλματα εποχής όπου έχει απομείνει η βαφή).

Εικόνα: Αρχαία Ελληνίδα

Πηγή:http://antgeo.blogspot.gr/2011/02/blog-post_6896.html.

Ακόμα, η περιοχή των ματιών περιγραφόταν με μια λεπτή μαύρη γραμμή, ενώ στο μαύρο βλέφαρο περνούσαν μαύρη σκιά. Οι βλεφαρίδες βάφονταν σε μαύρο χρώμα σε περίπτωση που ήταν άτονες ή προστίθετο απλά γυαλιστικό μίγμα ώστε να τους προσδώσει σταθερότητα στο σχήμα. Το μίγμα αυτό αποτελούταν από ασπράδι αυγού, ρετσίνι και αμμωνία. Όσον αφορά τα φρύδια, τονίζονταν και αυτά με μαύρο χρώμα από καπνιά. Αυτή η αντίθεση ανάμεσα στο άσπρο του βολβού των ματιών και της μαύρης σκιάς ήταν που δημιουργούσε την αίσθηση της καθαρότητας, το βάθος του βλέμματος, τα οποία θεωρούνταν στοιχεία ανθρώπων καλών και ορθά σκεπτόμενων («καλοκάγαθων») που αποτελούσε βασική αρχή της ηθικής φιλοσοφίας των αρχαίων Ελλήνων. Τα χείλη δεν βάφονταν με μεγάλη ένταση, επειδή το στόμα δε θα έπρεπε να τονίζεται στο βαθμό που τονίζονται τα μάτια, διατηρώντας έτσι την αρχή της ισομετρίας.

Παρατηρούμε λοιπόν, πως το μακιγιάζ στην αρχαία Ελλάδα απέδιδε το φιλοσοφικό ιδεώδες της κοινωνίας (γυνή «καλή καγαθή») και αυτό έπρεπε να αντιπροσωπεύουν οι γυναίκες της εποχής.

Εικόνα: Η Elizabeth Taylor ως Ωραία Ελένη στην ταινία «Dr Faustus» του 1967

Πηγή:<http://mykethemakeupguy.blogspot.gr/2011/03/beauty-icon-of-week-dame-elizabeth.html>.

Το μακιγιάζ χρησιμοποιούταν και στο αρχαίο ελληνικό θέατρο στις μάσκες – προσωπεία που φορούσαν οι ηθοποιοί, τα οποία βάφονταν με έντονα χαρακτηριστικά. Μια από τις λειτουργίες της μάσκας είναι να κάνει ορατά τα πρόσωπα που αναπαριστούσαν ακόμα και στους πιο απόμακρους θεατές.⁴

Εικόνα: Απόδοση αρχαίας Ελληνίδας

Πηγή:<http://xromata.com/?p=4450>.

Στην αρχαία Ελλάδα βρισκουμε εκτός από το μακιγιάζ και περίτεχνες μεθόδους χτενίσματος, βαφής μαλλιών, νυχιών και γενικότερης κοσμητικής φροντίδας. Οι λέξεις που θα χρησιμοποιούσαμε λοιπόν για την έκφραση του μακιγιάζ και της συνολικής εμφάνισης των αρχαίων Ελληνίδων είναι ισορροπία, λεπτότητα και αρμονία. Η άποψη των αρχαίων Ελλήνων είναι ότι τα καλλυντικά κατασκευάστηκαν πρώτη φορά από τη θεά Αφροδίτη και διαδόθηκαν από την Ωραία Ελένη.

Η απλότητα της κλασικής αρχαιότητας θα λέγαμε ότι μοιάζει με το σημερινό nudelook, δηλαδή μια τάση για φυσικό αποτέλεσμα.⁵

1.3. Αρχαία Ρώμη (2^{ος} αιώνας μ.Χ - 3^{ος} αιώνας μ.Χ)

Γύρω στο 100 μ.Χ., οι Ρωμαίοι χρησιμοποίησαν το βούτυρο και τη σκόνη από κριθάρι για να απαλλάσσονται από τα σπυράκια. Χρησιμοποίησαν επίσης λίπος προβάτου και αίμα για να βάφουν τα νύχια τους. Τα λασπόλουτρα έγιναν επίσης δημοφιλής και μερικοί ρωμαίοι άνδρες έβαφαν τα μαλλιά τους ξανθά.⁶

Το μακιγιάζ στην αρχαία Ρώμη ήταν μέσο επίδειξης του πλούτου που με τη σειρά του συντελούσε στην κοινωνική καταξίωση. Έτσι, ως αναπόσπαστο κομμάτι της γυναικείας εμφάνισης, το μακιγιάζ της αρχαίας Ρώμης ήταν θα λέγαμε έντονο και βαρύ.

Εικόνα: Μακιγιάζ αρχαίας Ρωμαίας από την ταινία «Ρώμη»

Πηγή http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:historic-makeup&catid=3:makeup&Itemid=6

Συγκεκριμένα, το ιδεώδες του μακιγιάζ στην αρχαία Ρώμη ήταν το ακόλουθο: Η απόχρωση του δέρματος ήταν σχεδόν άσπρη, όχι απλά φωτεινή, όπως στην περίπτωση της αρχαίας Ελληνίδας. Επίσης, τα μάγουλα ήταν ακόμα πιο έντονα χρωματισμένα, με έντονο κόκκινο χρώμα. Το ίδιο και τα μάτια, με έντονο παχύ μαύρο περίγραμμα. Επίσης, οι βλεφαρίδες προσέθεταν στην έντονη εμφάνιση του μακιγιάζ, αφού βάφονταν έντονα ή τοποθετούνταν ακόμα και ψεύτικες. Τα φρύδια ήταν επίσης έντονα χρωματισμένα μαύρα και παχιά, τα οποία συχνά τα αποτρίχωναν και τα σχημάτιζαν βάφοντάς τα εκ νέου με μαύρο χρώμα. Στα χείλη επικρατεί το κόκκινο, έντονο χρώμα, το οποίο σχημάτιζαν με ιώδιο. Μάλιστα, οι γυναίκες για να δώσουν έμφαση στα χαρακτηριστικά του προσώπου τους χρησιμοποιούσαν, όπως και στην αρχαία Ελλάδα, κιμωλία διαλυμένη σε ξύδι, μείγμα που έβαζαν στην επιδερμίδα τους για να φαίνεται πιο ανοιχτόχρωμη.

Σε γενικές γραμμές θα λέγαμε πως το μακιγιάζ της αρχαίας Ρωμαίας δεν είχε κάποια προχωρημένη τεχνική, σε αντίθεση με το σώμα όπου δόθηκε βάση στον καλλωπισμό του περισσότερο από το πρόσωπο, όπως και στην περίπτωση των ανδρών. Τα περίφημα ρωμαϊκά λουτρά ήταν τα πρώτα κέντρα καλλωπισμού για γυναίκες, όπου δέχονταν αισθητικές περιποιήσεις. Τέλος, στην αρχαία Ρώμη εντοπίζονται περίτεχνες κομμώσεις, αλλά και χρωματιστές περούκες που συμπληρώνουν τη γυναικεία και ανδρική εμφάνιση.⁷

Εικόνα: Μακιγιάζ Αρχαίας Ρωμαίας από την ταινία «Η Ρώμη»

Πηγή http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:historic-makeup&catid=3:makeup&Itemid=6

1.4. Κίνα και Ιαπωνία (3^{ος} αιώνας μ.Χ, 7^{ος} αιώνας μ.Χ - 10^{ος} αιώνας μ.Χ)

Από την αρχαία Κίνα έως τη σύγχρονη εποχή, οι Κινέζοι έχουν ευνοήσει πάντα τις καλοσυνάτες, όμορφες και μικροσκοπικές γυναίκες με το ανοιχτόχρωμο δέρμα, τα λαμπερά μάτια και τα λευκά δόντια. Ωστόσο, το πρότυπο για την ομορφιά έχει μετατοπιστεί σε μεγάλο βαθμό σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους στην Κίνα.

Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια των δυνασθειών Qin and Han (206-220 μ.Χ.) τα ήθη μιας γυναίκας λατρεύονταν πιο πολύ σε αντίθεση με τη φυσική ομορφιά της. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι αρχαίες Κινέζες ήταν ντυμένες με πολύ βασικά ρούχα, όμοια με την ενδυμασία ενός άντρα. Ωστόσο, οι αρχαίοι Κινέζοι άρχισαν να συνδέουν τη λευκή επιδερμίδα με τη δύναμη, δίνοντας σε μια γυναίκα τη δυνατότητα να κρύψει τις ατέλειές της πίσω από ένα πρόσωπο καλυμμένο με λευκή σκόνη. Τελικά, τα ρούχα έγιναν πιο εκκεντρικά και οι γυναίκες με σκόνη στα πρόσωπά τους από λευκό μείκ-απ, τα σκοτεινά φρύδια και τη διατήρηση της μικροσκοπικής μορφής στο πρόσωπο με λεπτά χαρακτηριστικά δημιουργούσε την εικόνα μιας ισχυρής γυναικείας ομορφιάς κατά τη διάρκεια της αρχαίας Κίνας. Το πιο σέξι χαρακτηριστικό μιας γυναίκας κατά τη διάρκεια της δυναστείας των Qan ήταν τα χείλη της. Οι γυναίκες δημιουργούσαν σχήματα κύκλου, καρδιάς και λουλουδιών στα χείλη τους με ρουζ, το οποίο είναι παρόμοιο με το κραγιόν.

Εικόνα: Το πρότυπο της ομορφιάς την εποχή των δυνασθειών Qin and Han

Πηγή <http://chinesefashion.wordpress.com/2010/10/03/ancient-chinese-make-up/>

Το πρότυπο για την ομορφιά ήταν ελαφρώς διαφορετικό για τις γυναίκες κατά τη διάρκεια των δυνασθειών Sui και Tang (618-907 μ.Χ.). Οι γυναίκες

αγκάλιασαν ένα πιο «φυσικό, χαριτωμένο, εύσωμο και υγιές» σχήμα, αντί να καλύψουν τα πρόσωπά τους με μίκ-απ, όπως στις δυναστείες των Qan. Μια γυναίκα που εξέφραζε την καλή υγεία ήταν πολύ πιο ελκυστική από ό, τι ήταν το πρότυπο για την ομορφιά της Δυναστείας Qan με ένα ευρύ μέτωπο, ένα στρογγυλό πρόσωπο και μια μικροσκοπική φηγούρα. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό της δυναστείας των Tang ήταν τα φρύδια μιας γυναίκας. Το σχήμα των φρυδιών τους έπρεπε να είναι απότομο, τονισμένο και σκοτεινό που συχνά αποκαλείται «φρύδι τελεία» (doteyebrow). Οι γυναίκες της δυναστείας των Tang χρησιμοποιούσαν για να ζωγραφίσουν τα χείλη τους μαύρη βαφή που είναι πολύ σκούρη, γιατί πίστευαν ότι έδειχνε «τρυφερότητα». Τέλος, κατά τη διάρκεια της δυναστείας των Tang ήταν επίσης πολύ δημοφιλές για τις γυναίκες να έχουν τα μαλλιά τους πίσω σε ένα υψηλό κουλούρι.

Εικόνα: *Εποχή των δυνασκειών Sui and Tang*

Πηγή: http://www.easytourchina.com/images/Photo/sui-dynasty/p623_d20110418143356.jpg

Σε γενικές γραμμές μιλώντας, το μακιγιάζ και η προσεγμένη εξωτερική εμφάνιση στην αρχαία Κίνα και Ιαπωνία ήταν προνόμια των γυναικών από την υψηλή κοινωνική τάξη. Οι Κινέζες κατασκεύαζαν οι ίδιες και χρησιμοποιούσαν πολλά καλλυντικά για τη φροντίδα και την υγιεινή του προσώπου και του σώματος. Το μακιγιάζ αξιοποιούνταν στο πρόσωπο έτσι ώστε να εκφράσουν την καθαρότητα και σεμνότητα της γυναίκας. Η σκουροκίτρινη χροιά που είχε το δέρμα από τη φύση του μετατρέπονταν σε άσπρη με τη χρήση μακιγιάζ, για να προσδώσουν λάμψη και φωτεινότητα. Σε μεγάλη επιφάνεια στα μάγουλα

και σε μικρότερη επιφάνεια στο μέτωπο τοποθετούσαν κόκκινο χρώμα για να φαίνεται το πρόσωπο υγιές.

Στα μάτια έβαζαν μαύρο περίγραμμα και τα φρύδια ήταν λεπτά με ανοδική πορεία προς τους κροτάφους και καλοσχηματισμένα. Τα χείλη βάφονταν κοντά και στρογγυλεμένα, ώστε να φαίνονται τρυφερά και ζωντανά. Τα νύχια επίσης καλλωπίζονταν με αξιοζήλευτο τρόπο, ενώ στα μαλλιά έκαναν περίτεχνους κότσους που τους στερέωναν στην κορυφή του κεφαλιού και τους στόλιζαν με καρφίτσες.

Εικόνα: Μάσκες Κίνας στο θέατρο «No»

Πηγή http://tiemposlejos.blogspot.gr/2012/08/blog-post_4209.html.

Όσον αφορά την Ιαπωνία, ακόμα και σήμερα το πρώτο που μας έρχεται στο νου όσον αφορά το μακιγιάζ είναι τα κόκκινα χείλη και το λευκό δέρμα. Το μακιγιάζ λοιπόν είχε ως βάση το λευκό και ήταν ένδειξη ομορφιάς των γυναικών αριστοκρατικής προέλευσης.

Επίσης, το λευκό πέρασε και στο θέατρο ως καλλιτεχνικό στοιχείο της μιμικής έκφρασης (βλ. εικόνα). Όπως και στην Κίνα, οι ηθοποιοί έβαφαν τα πρόσωπά τους, μια πράξη που προερχόταν από αρχαίες μαγικές τελετές και κατέληξε τυποποιημένη καλλιτεχνική έκφραση.

Ιδιαίτερος λόγος μπορεί να γίνει για το μακιγιάζ που έχουν έως και σήμερα οι γκέισες της Ιαπωνίας που στα αρχαία χρόνια ήταν ελεύθερες, μορφωμένες γυναίκες και με ειδικές σπουδές (βλ. εικόνα). Το μακιγιάζ της γκέισας είναι μάλιστα αναγνωρίσιμο ακόμα και στο δυτικό κόσμο.

Εικόνα: Μακιγιάζ γκέισας

Πηγή http://periergaa.blogspot.gr/2012/04/blog-post_2773.html.

Το τυποποιημένο μακιγιάζ της γκέισας έχει πάρει στοιχεία από το πολιτιστικό έθιμο του μακιγιάζ στις αρχαίες τελετές μαγείας. Το χαρακτηριστικό μακιγιάζ της γκέισας θεωρείται σύμβολο ομορφιάς: λευκή βάση σε παχιά στρώση, στα χείλη κόκκινο κραγιόν, στα μάτια και τα φρύδια επίσης κόκκινες μαζί με μαύρες αποχρώσεις. Αρχικά, ως βάση της λευκής μάσκας ήταν ο μόλυβδος. Όταν όμως ανακαλύφθηκε ότι ο μόλυβδος προκαλεί δηλητηριάσεις και δερματικά προβλήματα επικράτησε η σκόνη ρυζιού. Γενικά στην Ανατολή οι γυναίκες έδιναν ιδιαίτερη προσοχή στο πρόσωπό τους το οποίο καλλώπιζαν πλένοντάς το με τσάι και ενυδατώνοντάς το με γάλα, επειδή το λευκό και υγιές δέρμα ήταν το ιδανικό πρότυπο ομορφιάς.⁸

Εικόνα: Μακιγιάζ γκέισας

Πηγή: <http://inciampando.blogspot.gr/2011/03/japanese-week-be-geisha.html>.

1.5. Ινδία (4^{ος} αιώνας μ.Χ)

Kajal

Στην Ινδία μια μορφή μακιγιάζ για τα μάτια είναι γνωστό ως kajal, το οποίο ήταν δημοφιλές από τους αρχαίους χρόνους. Πρόκειται ουσιαστικά για kohl μακιγιάζ. Στόχο έχει να ενισχύσει το μάτι, εφαρμόζοντάς το στην εσωτερική γραμμή του ματιού, στις βλεφαρίδες και στην εξωτερική γωνία του ματιού. Σε αντίθεση με το kohl της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής, το ινδικό Kajal δεν περιέχει συστατικά μολύβδου.⁹ Αυτό το kajal είναι κατασκευασμένο από μία μαύρη σκόνη που λαμβάνεται από μια ειδική ρίζα και τα φύλλα που ανήκουν σε ένα φυτό, το οποίο πρέπει να είναι αποξηραμένο και θα πρέπει να εφαρμοστεί με ένα ανάλογο ραβδί. Ειδικές πολύχρωμες σκόνες μπορεί κανείς να βρει στις αγορές, καθώς και στα καταστήματα ελαίων για τα μαλλιά.¹⁰

Το kajal χρησιμοποιείται κυρίως από τις γυναίκες, αλλά και από ορισμένους άνδρες, ακόμη και παιδιά, ενώ έχει περάσει και στη Δύση (βλ. εικόνα). Οι άνθρωποι πίστευαν ότι η χρήση του kajal θα μπορούσε να ενισχύσει την όρασή τους και θα τους προστατεύσει από την κακή τύχη.

Εικόνα: Λευκή γυναίκα με kajal μακιγιάζ

Πηγή <http://www.makeup-beauty-tip.com/makeup-in-india.html>.

Bindi

Το παραδοσιακό κόκκινο μικρό σημείο, που ονομάζεται «tica» «bindi» ή «bindu» που σημαίνει «σταγόνα» το οποίο πολλές ινδές γυναίκες φορούν πάνω από το μέτωπο τους είναι ένα άλλο διακοσμητικό στοιχείο που χρησιμοποιείται παραδοσιακά από τους Ινδούς. Το «bindu» γεννήθηκε για να δείξει τις μη χήρες αλλά τελικά θα χρησιμοποιηθεί τόσο από παντρεμένες όσο και από ανύπαντρες γυναίκες. Εφαρμόζεται στο κέντρο του μετώπου ανάμεσα στα φρύδια, στην περιοχή του λεγόμενου «τρίτου ματιού» σύμφωνα με τις αρχαίες παραδόσεις. Το παραδοσιακό bindi είναι κόκκινου χρώματος. Ωστόσο, μπορούμε να βρούμε σχεδόν κάθε χρώμα καθώς και κομμάτι κοσμήματος ή ένα απλό σημάδι.

Εικόνα: Ινδή με παραδοσιακό bindi.

Πηγή <http://makeupyourlife.wordpress.com/2010/06/28/focus-on-traditional-indian-make-up/>.

Εικόνα: *Ινδή με Bindi από κόσμημα.*

Πηγή <http://www.makeup-beauty-tip.com/makeup-in-india.html>.

Εικόνα: *Αντρες και γυναίκες φορούν bindis για να ενισχύσουν την ομορφιά και την πνευματικότητά τους*

Πηγή: <http://classroom.synonym.com/makeup-ancient-india-7475.html>.

Mendhi

Mendhi ή mehendi είναι η εφαρμογή χένα στο δέρμα ως διακόσμηση. Η χρήση της χένα είναι μια από τις πολύ γνωστές παραδόσεις του μακιγιάζ στην Ινδία. Τα διαφορετικά σχέδια χένα εφαρμόζονται στα χέρια και τα πόδια των γυναικών πριν από μια γιορτή ή οποιαδήποτε ειδική περίπτωση, ειδικά του γάμου. Η χένα γίνεται από την άλεση φύλλων δέντρων χένα μέχρι να γίνει μια πάστα. Η εφαρμογή της χένα δεν γίνεται μόνο για την εμφάνιση, αλλά είναι επίσης και για καλή τύχη, γι' αυτό τα σχέδια χένα εφαρμόζονται πάντα στα πόδια και τα χέρια της νύφης πριν από το γάμο. Εφόσον ο γάμος είναι μια πολύ σημαντική γιορτή, τότε εφαρμόζονται τα πιο πολύπλοκα σχέδια χένα.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1990 η mendhi έγινε μια τάση στον δυτικό κόσμο, μόνο που εδώ οι άνθρωποι το ονόμασαν τατουάζ χένα. Φυσικά, σε αντίθεση με το πραγματικό τατουάζ, το τατουάζ χένα φεύγει μετά από κάποιο χρονικό διάστημα.¹¹

Εικόνα: Μακιγιάζ Ινδής με η χαρακτηριστική χένα mehndi ή mehendi

Πηγή: <http://idealbeautyacademy.net/the-history-of-makeup/>.

Κεφάλαιο 2

Μεσαίωνας

Το μακιγιάζ κατά την περίοδο του χριστιανικού Μεσαίωνα ήταν απαλό και διάφανο, χωρίς επιτήδευση, επειδή θεωρούταν ότι έπρεπε να προβάλλεται η φυσική λάμψη του ατόμου σε συνάφεια και με το χριστιανικό ιδεώδες που απέρριπτε τον καλλωπισμό του σώματος έναντι του καλλωπισμού της ψυχής ως ιδεολογία. Ως εκ τούτου, η προσεγγμένη εμφάνιση λαμβανόταν ως κάτι το αμαρτωλό και απαγορευόταν μάλιστα για τα κατώτερα τουλάχιστον κοινωνικά στρώματα.

Εικόνα: Τυπικό μακιγιάζ την περίοδο του Μεσαίωνα

Πηγή: <http://xromata.com/?p=4450>.

Ιδανικό πρότυπο ομορφιάς ήταν το μακρόστενο πρόσωπο χωρίς γωνίες, επειδή το ύψος του προσώπου ήταν συνδεδεμένο με την πνευματικότητα. Επομένως, το μακιγιάζ ήταν λιτό και φυσικό και δε δημιουργούσε γωνίες στο πρόσωπο, ενώ τα μαλλιά τα τραβούσαν προς τα πίσω ή ακόμα και τα αποτρίχωναν ώστε να φαίνεται το πρόσωπο μακρόστενο. Τα φρύδια αποτρίχωνονταν είτε τελείως είτε σχηματίζοντας μια λεπτή γραμμή αποβλέποντας στον ίδιο σκοπό. Το χρώμα στο δέρμα βαφόταν διάφανο-λευκό, για να φαίνεται φυσικό. Επίσης, ελαφρά τονίζονταν τα μάτια ώστε να έχουν αμυγδαλωτό σχήμα και οι βλεφαρίδες έμοιαζαν σχεδόν ανύπαρκτες. Τόσο τα χείλη όσο και τα μάγουλα βάφονταν ελαφρά.¹²

Η επιτομή του ανοιχτόχρωμου δέρματος και των ιδανικών κυματιστών μαλλιών που είναι ορατή σε όλο τον ύστερο Μεσαίωνα και την Αναγέννηση παρουσιάζεται στη Γέννηση της Αφροδίτης του Μποτιτσέλι (βλ. εικόνα). Η Αφροδίτη, η θεά του έρωτα, αντιπροσωπεύει την εικόνα της ομορφιάς που οι γυναίκες φιλοδοξούσαν έχουν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.¹³

Εικόνα: Η Αφροδίτη του Μποτιτσέλι αναπαριστά το πρότυπο ομορφιάς σε Μεσαίωνα και Αναγέννηση

Πηγή <http://el.wikipedia.org/wiki>.

Έντονο, ωστόσο, μακιγιάζ βρίσκουμε στις γυναίκες ελευθέρων ηθών, οι οποίες χρησιμοποιούσαν κατά παράδοση υπερβολικές δόσεις καλλυντικών για να κρύψουν την ηλικία τους και να τονίσουν την ομορφιά τους. Εξαιτίας αυτής της παράδοσης, τα καλλυντικά εγκαταλείφθηκαν από την πλειοψηφία του ευρωπαϊκού πληθυσμού. Οι βασιλιάδες και οι βασίλισσες δήλωναν την εναντίωσή τους στο να φοράει κάποιος κοσμητικά προϊόντα ως κάτι παρακμιακό, ενώ εκκλησιαστικοί φορείς τόνιζαν ότι η τακτική αυτή χρησιμοποιείται μόνο από ειδωλολάτρες και όσους λατρεύουν το σατανά. Μάλιστα, το πλύσιμο του σώματος θεωρούνταν αμαρτία, για το λόγο αυτόν εγκαταλείφθηκε η αρχαία παράδοση χρήσης των λουτρών. Επομένως, μόνο στους ηθοποιούς επιτρεπόταν το μακιγιάζ κατά τη διάρκεια παραστάσεων.¹⁴

Η μόνη εξαίρεση από τον κανόνα αυτόν φαίνεται να είναι το "blanchete" (αλεύρι σίτου). Οι γυναίκες των οποίων το δέρμα ήταν «κατεστραμμένο» από τον ήλιο χρησιμοποιούσαν "blanchete" στα πρόσωπά τους για να ανακτήσουν

την τριαντανταφυλλένια χροιά τους, η οποία ήταν τόσο περιζήτητη από το ιδανικό.¹⁵

Η αλλαγή συνέβη, τελικά, αφού οι ευρωπαίοι στρατιώτες επέστρεψαν από τις Σταυροφορίες στη Μέση Ανατολή, φέρνοντας πίσω νέα εξωτικά προϊόντα και γνώσεις. Μεταξύ των προϊόντων αυτών ήταν και πολλοί τύποι των καλλυντικών (πχ. τα αρώματα έρχονται τον 13^ο αιώνα), τα οποία θα εγκριθούν μόνο για τους ευγενείς και υψηλής τάξης πολίτες.¹⁶

Κεφάλαιο 3

Αναγέννηση

Μετά την Αναγέννηση τα καλλυντικά κατάφεραν να εξαπλωθούν σε ολόκληρη την Ευρώπη, αλλά εξακολουθούσαν να μην είναι γνωστά και αποδεκτά, εκτός από τη διάρκεια μερικών εναλλαγών της μόδας, όπως κατά τη διάρκεια της βασιλείας της Βασίλισσας Ελισάβετ Α΄ (1559-1603) στην Αγγλία που θα δούμε στη συνέχεια.¹⁷

Την περίοδο της Αναγέννησης το μακιγιάζ γίνεται εντονότερο. Τα χαρακτηριστικά του προσώπου τώρα τονίζονται και φωτίζονται έντονα με περίτεχνο τρόπο. Τα μάτια μεγαλώνουν και τονίζονται με περίγραμμα μαύρο και πάλι σε αμυγδαλωτό σχήμα. Τα μάγουλα βάφονται σε τόνους λαμπερού κόκκινου-βυσσινί χρώματος και στα χείλη δίνεται μια αμυδρή κόκκινη απόχρωση. Επιβαλλόταν επίσης η καθαριότητα και περιποίηση του δέρματος.¹⁸

3.1. 14^{ος}– 15^{ος} – 16^{ος} αιώνας

Η έννοια των καλλυντικών ως «βαφή προσώπου» επανήλθε στη Βόρεια Ευρώπη το 14ο αιώνα.

Στην Ευρώπη, μόνο η αριστοκρατία χρησιμοποιεί καλλυντικά, με την Ιταλία και τη Γαλλία να αναδύονται ως τα κύρια κέντρα παραγωγής καλλυντικών. Το αρσενικό χρησιμοποιείται μερικές φορές σε πούδρα αντί του μολύβδου.¹⁹

Οι γυναίκες της κοινωνίας του 15^{ου} αιώνα φορούν ασπράδι αυγών στο πρόσωπο για να κάνουν μια πιο χλωμή εμφάνιση επιδερμίδας. Ωστόσο, ορισμένα καλλυντικά ήταν επικίνδυνα για την υγεία.²⁰

Τα πορτρέτα στο τέλος του 16^{ου} αιώνα (βλ. εικόνα) απεικονίζουν τις γυναίκες (και τους άνδρες) ασθενείς με χλωμό πρόσωπο, κόκκινα χείλη και φυσικά ή κόκκινα μαλλιά. Το χλωμό δέρμα ήταν δημοφιλές καθώς αυτό έδειχνε μια ζωή σε εσωτερικούς χώρους και επομένως, μια ζωή πλούτου (οι φτωχοί άνθρωποι δούλευαν στα χωράφια και επομένως ήταν ηλιοκαμένοι). Ωστόσο, σε μια εποχή που τα προβλήματα του δέρματος και η ευλογία ήταν κοινή, το ομαλό, άψογο και χλωμό δέρμα πρέπει να ήταν κάτι σπάνιο. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να υποθέσουμε ότι οι καλλιτέχνες αυτής της περιόδου με «καλλιτεχνική άδεια» απεικόνιζαν τα πρόσωπά τους στον καμβά.²¹

Εικόνα: Πρότυπο ομορφιάς όπως αποτυπώνεται στον πίνακα του Hans Holbein, του νεότερου, γύρω στα 1526-8

Πηγή <http://www.nationalgallery.org.uk/paintings/hans-holbein-the-younger-a-lady-with-a-squirrel-and-a-starling-anne-lovell>.

Η Ελισαβετιανή περίοδος είναι ξεχωριστή στην ιστορία του μακιγιάζ. Όταν το 1558 ανέβηκε στο θρόνο η Μεγάλη Ελισάβετ (βλ. εικόνα), η μόδα του μακιγιάζ είχε φθάσει στην Αγγλία. Σκόνες και αλοιφές χρησιμοποιήθηκαν επίσης

για να δημιουργήσουν ωχρότητα, με πιο δημοφιλή τον ανθρακικό μόλυβδο, ένα μίγμα λευκού μολύβδου και ξίδι, το οποίο εφαρμοζόταν στο πρόσωπο, το λαιμό και το στήθος. Η χρήση των λευκαντικών δέρματος καταγράφηκε για πρώτη φορά από τους Ρωμαίους. Από τη βασίλισσα Ελισάβετ η πρακτική αυτή εδραιώθηκε ως ουσιαστικό μέρος της ομορφιάς της γυναίκας. Οι γυναίκες της αριστοκρατικής τάξης, μαζί με αυτές και η βασίλισσα, ζωγράφιζαν μπλε γραμμές που μοιάζουν με φλέβες στο πρόσωπό τους και σε όλο το ντεκολτέ για να τονιστεί η λεπτότητα και το διαφανές της επιδερμίδας τους. Δυστυχώς, η τάση στη λευκή βάση αργά δηλητηρίασε τους χρήστες, προκαλώντας δερματικά προβλήματα. Αναφέρονται επίσης, χρωματιστά καλλυντικά, όπως μια ποικιλία από κόκκινα που χρησιμοποιήθηκαν κυρίως στα μάγουλα και τα χείλη. Η Vermilion ήταν η πιο δημοφιλής επιλογή για μια κυρία της εποχής. Επίσης, γίνονται της μόδας τα βαμμένα κόκκινα μαλλιά.²²

Εικόνα: *Ελισάβετ της Αγγλίας (1533 – 1603)*

Πηγή:<http://xromata.com/?p=4450>.

Η έννοια της ομορφιάς του 16^{ου} αιώνα θεωρούταν το μικρό ρόδινο στόμα, μια λεπτή υφή ρόδινου χρώματος στα μάγουλα, μια ευθεία και στενή μύτη, τα ψηλά και στενά φρύδια και τα μεγάλα μάτια. Οι γυναίκες θα περιγράφουν τα μάτια τους με kohl (σκόνη αντιμόνιο) για μεγέθυνση και να τα κάνουν να φαίνονται πιο μεγάλα. Θα κόψουν επίσης τα φρύδια τους για την επίτευξη του ψηλού φρυδιού. Φυσικά το μακιγιάζ απευθυνόταν στις γυναίκες υψηλής κοινωνίας.²³

Εικόνα: Σύγχρονη απόδοση μακιγιάζ Ελισαβετιανής εποχής

Πηγή http://blogs.fidm.com/my_weblog/2009/11/students-construct-dollsize-dangerous-liaisons-and-elizabeth-film-costumes.html.

Κεφάλαιο 4

Νεώτερη εποχή

4.1. 17^{ος} αιώνας(Μπαρόκ)

Το μακιγιάζ το 17^ο αιώνα δε χρησιμοποιείται ιδιαίτερα, εξαιτίας του γεγονότος ότι υπήρχε η επιδίωξη να φαίνονται τα άτομα σοβαρότερα και μεγαλοπρεπή, όπως εκδηλωνόταν κυρίως από το ντύσιμο και το χτένισμα. Έτσι, σε αντίθεση με το 16^ο αιώνα, κανένα πρόσωπο δε μας έρχεται στο μυαλό από τον 17^ο αιώνα, αλλά υπάρχουν μερικοί υποψήφιοι: η Miladyde Winter και η Anne της Αυστρίας. Οι απλοί άνθρωποι σε μεγάλο βαθμό υποεκπροσωπούνται, καθώς η μόδα ήταν εν πολλοίς θέμα για τους πλούσιους.

Εικόνα: Ενσάρκωση της Άννας της Αυστρίας (1601 – 1666) στην ταινία *The Three Musketeers*.

Πηγή: <http://www.themakeupgallery.info/period/c17/index.htm>.

Το ιδανικό της θηλυκής εικόνα του 17^{ου} αιώνα ήταν ένα σαρκώδες πρόσωπο με διπλοσάγονο, προεξέχοντα μάτια, σαρκώδη χείλη και σκούρα μαλλιά. Η φτωχή υγιεινή με τη χρήση των δηλητηριωδών υλικών στο make-up σήμαινε ότι μια γυναίκα την θεωρούσαν ήδη μεγάλης ηλικίας στα είκοσι και στα τριάντα.

Ακριβώς όπως στην Ελισαβετιανή εποχή, τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες φορούσαν make-up, αλλά τώρα χρησιμοποιείται ευρύτερα και υπάρχει μια μεγαλύτερη επιλογή σε σκόνες και αλοιφές. Το χλωμό δέρμα ήταν ένα σημάδι ευγένειας και πλούτου και το αναζητούσαν πολλοί. Σκόνες και αλοιφές χρησιμοποιούνται επίσης για τη δημιουργία ωχρότητας: μια λευκή βάση από

λευκό μόλυβδο αναμειγνυόταν με ασπράδι αυγού και ξύδι. Αυτό έκανε ένα ομαλό γυαλιστερό φινίρισμα, αλλά οι άνθρωποι έπρεπε να είναι προσεκτικοί ώστε να μην γελάσουν, διαφορετικά η επιφάνεια θα ράγιζε. Δυστυχώς, ο μόλυβδος δηλητηρίαζε το χρήστη, προκαλώντας δερματικές βλάβες, σήψη στα δόντια, απώλεια μαλλιών και τελικά θάνατο.

Τα μάγουλα ήταν κοκκινισμένα προσθέτοντας λίγη κερασόχρωμη σκόνη (λευκός ανθρακικός μόλυβδος στον οποίο προσέθεταν κόκκινο χρώμα), ή με τη χρήση ισπανικού χαρτιού, το οποίο ήταν βαμμένο κόκκινο και το έτριβαν στο δέρμα. Τα χείλη ήταν κοκκινισμένα. Για να αποκρύψουν τις αλλοιώσεις του δέρματος και τα σημάδια έγινε της μόδας για τους άνδρες και τις γυναίκες να φορούν μπαλώματα στο πρόσωπο. Αυτά κόβονταν σε μια τεράστια ποικιλία σχημάτων και μοτίβων, συμπεριλαμβανομένων σχημάτων από αστέρια, διαμάντια και ημισέληνους.²⁴

Στην εμφάνιση των χεριών αποδιδόταν μεγάλη έμφαση, καθώς και στην περιποίηση του δέρματος, που έπρεπε να φαίνονται απαλά, λευκά και καθαρά, ως ένδειξη της ευζωίας που ξεχώριζε τις ανώτερες τάξεις. Χρησιμοποιούσαν μόνο λευκή πούδρα για τη λεύκανση του δέρματος και μεγέθυναν ελαφρώς τα μάτια με μαύρο περίγραμμα.²⁵ Μάλιστα, το 17^ο ως και το 18^ο αιώνα το λευκό δέρμα ήταν επιτακτικό και για άντρες και για γυναίκες, εξαιτίας της εξάπλωσης της ευλογιάς, που άφηνε σημάδια στο πρόσωπο.

4.2. 18^{ος} αιώνας(Ροκοκό)

Σε αντίθεση με τον προηγούμενο αιώνα, τον 18^ο αιώνα παρατηρείται μια υπερβολή και έτσι έχει ονομαστεί όλη η περίοδος, ως περίοδος υπερβολής. Για τους άνδρες και τις γυναίκες το make-up ήταν το ίδιο παράλογο όπως και τα χτενίσματα. Η χλωμή χροιά ήταν ιδανική και προκειμένου να επιτευχθεί η ωχρότητα στις κυρίες και στους κυρίους συνέχισαν να εφαρμόζουν μια λευκή βάση στο δέρμα τους. Ο λαιμός και το στήθος βάφονταν επίσης λευκά και μερικές φορές με μπλε φλέβες. Παρά το ότι γνώριζαν τους κινδύνους, συνέχισαν να εφαρμόζουν τοξικό μόλυβδο μέχρι τη Γαλλική Επανάσταση.²⁶ Εναλλακτικά έβαζαν στο δέρμα ένα παχύ στρώμα λευκής κρέμας με βάση το άσπρο κερί. Στα μάγουλα περνούσαν έντονο κόκκινο σε σχήμα κύκλου χαμηλά στα ζυγωματικά. Τα φρύδια παρέμεναν φυσικά και άπλωναν στο άνω βλέφαρο

ένα διάφανο γυαλιστερό υλικό. Τα χείλη ήταν κι αυτά έντονα κόκκινα χρωματισμένα.²⁷

Εικόνα: Η Marquise η Pompadour εφαρμόζει πούδρα στο πρόσωπο με ένα πινέλο

Πηγή <http://janeaustensworld.wordpress.com/2012/02/29/a-deadly-fashion-beauty-and-cosmetics-1550-1950-a-review/>.

Οι άνδρες σκούρηναν τα φρύδια τους και οι γυναίκες τα αφαιρούσαν και τα ξαναέβαφαν, ώστε να ήταν πολύ λεπτά και ψηλά ή μερικές φορές τα αντικαθιστούσαν κολλώντας δέρμα ποντικού. Στα μάγουλα έβαζαν αρκετό ρουζ χαμηλά στο μάγουλο σε κύκλους ή σε τρίγωνα. Τα χείλη όφειλαν να είναι μικρά και ήταν βαμμένα πορφυρά σε σχήμα τσιμπημένης μέλισσας (bee-stung lips). Η δημοτικότητα των επιθεμάτων συνεχίστηκε και η πλευρά που τα φορούσαν υποδείκνυαν τον πολιτικό προσανατολισμό του προσώπου που τα έφερε. Επίσης, τα επιθέματα εξακολουθούσαν (ήδη από τα μισά του 17^{ου} αιώνα) να χρησιμοποιούνται σε αφθονία για να κρύψουν τις βλάβες του δέρματος.²⁸

Εικόνα: *Thomas Gainsborough*, γυναίκα με μπαλώματα, χλωμό δέρμα και ρουζ στα μάγουλα.

Πηγή <http://janeaustensworld.wordpress.com/2012/02/29/a-deadly-fashion-beauty-and-cosmetics-1550-1950-a-review/>.

Παράδειγμα γνωστού μακιγιάζ της εποχής είναι της βασίλισσας της Γαλλίας Μαρίας Αντουανέτας καθώς και των ιδιαίτερα περίτεχνων χτενισμάτων της, τα οποία ήταν αντικείμενο θαυμασμού της εποχής παρά τις επικρίσεις που δεχόταν η ίδια για τον εκκεντρικό και σπάταλο τρόπο ζωής της. Το μακιγιάζ και ο στολισμός της βασίλισσας γνωρίζουμε ότι διαρκούσε ώρες και ήταν υπερβολικός.²⁹

Εικόνα: Η Μαρία Αντουανέτα (1755 - 1793) το 1787.

Πηγή

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%B1%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%91%CE%BD%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%B1%CE%BD%CE%AD%CF%84%CE%B1

Εικόνα: Η Κίρστεν Ντανστ ως Μαρία Αντουανέτα στην ομώνυμη ταινία του 2006

Πηγή <http://mesaseola2013.blogspot.gr/2013/07/1.html>.

Καθιερώθηκε μάλιστα είδος μακιγιάζ στη σύγχρονη εποχή που φέρει το όνομά της («μακιγιάζ Μαρίας-Αντουανέτας») και χαρακτηρίζεται ως μακιγιάζ εποχής με στοιχεία την άσπρη επιδερμίδα, τους φυσικούς τόνους και

αποχρώσεις στα μάτια και έντονο ρουζ ψηλά στα μάγουλα σε συνδυασμό με εντυπωσιακά χτενίσματα με ιδιαίτερο όγκο.

Εικόνα: Σύγχρονο μακιγιάζ στυλ Μαρίας-Αντουανέτας

Πηγή <http://hellogiggles.com/make-up-a-history-part-1-the-marie-antoinette-look>.

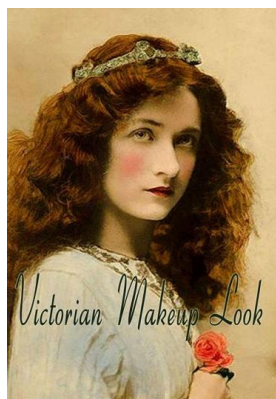
Εικόνα: Η Madonna με στυλ Μαρίας Αντουανέτας

Πηγή <http://www.diary.ru/~SALON-Kitty/?from=60>

Πάντως την εποχή αυτή ήταν σύνηθες για τους ευγενείς να χρωματίζουν με λευκή πούδρα το πρόσωπό τους.³⁰

4.3. 19^{ος} αιώνας

Το βαρύ make-up έγινε ντεμοντέ, με τις περισσότερες γυναίκες να προτιμούν μια φυσική εμφάνιση. Οι ευυπόληπτες ανύπαντρες κοπέλες δεν χρησιμοποιούν καλλυντικά, αλλά οι μοντέρνες παντρεμένες γυναίκες ναι, οι οποίες συχνά επιδίδονται σε λεπτή χρήση τους. Στα καλλυντικά περιλαμβάνεται σκόνη για το πρόσωπο, για να δώσει μια ματ χροιά και ρουζ στα μάγουλα για να τους προσδώσουν ζωντάνια.

Εικόνα: Βικτωριανό μακιγιάζ

Πηγή <http://misspennyreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>.

Την εποχή αυτή μόνο τα μάτια τονίζονταν ιδιαίτερα και τα μεγάλωναν με περίγραμμα και εφάρμοζαν μάσκαρα στις βλεφαρίδες τους. Τα φρύδια δεν τα αποτρίχωναν, αλλά ήταν της μόδας τα παχιά φρύδια και μερικές γυναίκες τα σκούρηναν και τα τόνιζαν ακόμη περισσότερο με μαύρο χρώμα. Ωστόσο, τα μάγουλα και τα χείλη έμεναν άχρωμα. Το κραγιόν θεωρήθηκε χυδαίο. Μάλιστα, λένε ότι οι γυναίκες τότε δάγκωναν τα χείλη τους και τσιμπούσαν τα μάγουλά τους για να τους δώσουν φυσικό χρώμα.³¹

Εικόνα: Μακιγιάζ Βικτωριανής Εποχής

Πηγή: <http://misspennyreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>

Κεφάλαιο 5

20^{ος} αιώνας

Μετά από ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, όπου τα καλλυντικά προϊόντα αποδοκιμάζονταν από τον πληθυσμό, τις θρησκείες και τους ηγέτες της μόδας στη δύση, στις αρχές του 20ου αιώνα, άρχισε η επανάσταση της μόδας που προώθησε τα καλλυντικά στην αύξηση της δημοτικότητας που κατέχουν σήμερα. Η αλλαγή αυτή ωθήθηκε από τις ραγδαίες εξελίξεις στον τομέα της χημείας, της αυτοματοποιημένης βιομηχανικής παραγωγής, της επικοινωνίας μεταξύ χωρών και ηπείρων, και την ανάπτυξη του μπαλέτου, της τέχνης επί σκηνής (stage art), του κινηματογράφου και της φωτογραφίας.

Μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα, η μόδα στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική σιγά-σιγά άρχισε να μετατοπίζεται από το παραδοσιακό βικτωριανό στυλ στη νέα εποχή των καλλυντικών. Γάλλοι κατασκευαστές άρχισαν να παράγουν τα πρώτα βιομηχανικά καλλυντικά. Οι ηθοποιοί και οι χορευτές απαιτούσαν προηγμένα προϊόντα για τις νέες παραστάσεις τους μπροστά από τις πρώτες ασπρόμαυρες κάμερες. Τα κατορθώματά τους άρχισαν επιτέλους να εμφανίζονται στις αρχές του 1900, όπου οι πωλήσεις των καλλυντικών άρχισαν να αυξάνονται και να προσελκύουν όλο και περισσότερη προσοχή. Χημικοί, κοσμητολόγοι και αισθητικοί, βιομηχανικοί μεγιστάνες, και σχεδιαστές μόδας θα υιοθετήσουν γρήγορα αυτή τη νέα ανθηρή και κερδοφόρα βιομηχανία, κάνοντας απίστευτη πρόοδο σε διάστημα λίγων ετών.

Πριν τη δεκαετία του '20 το να φοράει μια γυναίκα μακιγιάζ μπορεί να ήταν επικίνδυνο, καθώς περιείχε χημικές ουσίες, όπως ο μόλυβδος, το θείο και ο υδράργυρος. Πέρα από τους κινδύνους για την υγεία, δεν ήταν ηθικό για τα κορίτσια να φορούν μακιγιάζ. Όσες φορούσαν χλωμά και απαλά χρώματα κρύβονταν από τους πατέρες τους και τους συζύγους που τις αποδοκίμαζαν. Οι γυναίκες που φοβόντουσαν τις συνέπειες του να φοράνε μακιγιάζ συχνά τσιμπούσαν έντονα τα μάγουλα και τα χείλη τους για να τους δώσει το χρώμα. Η επικρατούσα προσέγγιση ήταν ότι μια γυναίκα δεν είχε κανένα λόγο να είναι στον ήλιο και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να είναι χλωμή. Μερικοί ιστορικοί έχουν ακόμη και την υποψία ότι η εμφάνιση αυτή έγινε δημοφιλής λόγω της

επικράτησης της φυματίωσης, η οποία έκανε τους πάσχοντες της φαίνονται πολύ χλωμοί.³²

5.1. Δεκαετία '10

Με την έναρξη της εποχής του 1900 επικρατούσε το Μακιγιάζ του Εδουάρδου, όπου οι γυναίκες αναζητούσαν ένα «χλωμό βλέμμα». Ο χυμός του λεμονιού είτε καταναλώνεται είτε εφαρμόζεται ως τονωτικό προσώπου ήταν μια δημοφιλής μέθοδος για την επίτευξη αυτής της θηλυκής χροιάς. Η κοινωνία των οικοδεσποινών προσπάθησε να διατηρήσει την «νεανικότητά» της και για να καλύψει αυτή τη ζήτηση ή για να την ενθαρρύνει, δημιουργήθηκαν σε μεγάλες πόλεις αποκλειστικά ινστιτούτα αισθητικής.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '10.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Το να ήταν μια γυναίκα μαυρισμένη, έδειχνε ότι ήταν μια γυναίκα κατώτερης τάξης που καλλιεργούσε τη γη. Αντίθετα, οι γυναίκες της «ανώτερης» τάξης παρέμεναν σε εσωτερικούς χώρους ή στη σκιά για το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας.

Οι γυναίκες αυτής της περιόδου αγαπούσαν το πρόσωπο και περνούσαν πολλές ώρες δεχόμενες μασάζ και εφαρμογές κρεμών στο πρόσωπό τους για να κρατήσουν το δέρμα τους απαλό και εύπλαστο. Με την αλλαγή του αιώνα, τα καλλυντικά αποτελούνταν από μικρά αγγεία του ρουζ για τα μάγουλα, τα μάτια και τα χείλη.

Εικόνα: *Theda Bara*- το χαρακτηριστικό χλωμό πρόσωπο με μαύρο μάτι της δεκαετίας του '10.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Οι πιο τολμηρές γυναίκες θα προτιμήσουν καλλυντικά σκευάσματα από την ανάμιξη χρωστικών ουσιών που δημιουργούνται σε επιλεγμένα φαρμακεία. Το μακιγιάζ του Εδουάρδου ήταν μια πολύ σημαντική υπόθεση, και ο στόχος του ήταν να δημιουργηθεί ένα αποτέλεσμα νεανικής ομορφιάς, χωρίς κανείς να γνωρίζει ότι φορούσαν μακιγιάζ.³³

Εικόνα: *Lili Elsie*, μακιγιάζ προς τα τέλη της τάσης του μακιγιάζ του Εδουάρδου.

Πηγή <http://image.glamourdaze.com/2013/05/lili-elsie-late-edwardian-makeup-look.jpg>

Το 1909 είναι ορόσημο στην ιστορία του μακιγιάζ και της κοσμετολογίας γενικότερα, αφού ιδρύεται η πρώτη εταιρεία καλλυντικών, η L' Oreal (βλ. εικόνα).³⁴

Εικόνα: Τα γραφεία της θυρλικής εταιρείας L' Oreal στα έτη ίδρυσής της
Πηγή: <http://efimakeup.blogspot.gr/2013/08/blog-post.html>.

5.2. Δεκαετία '20

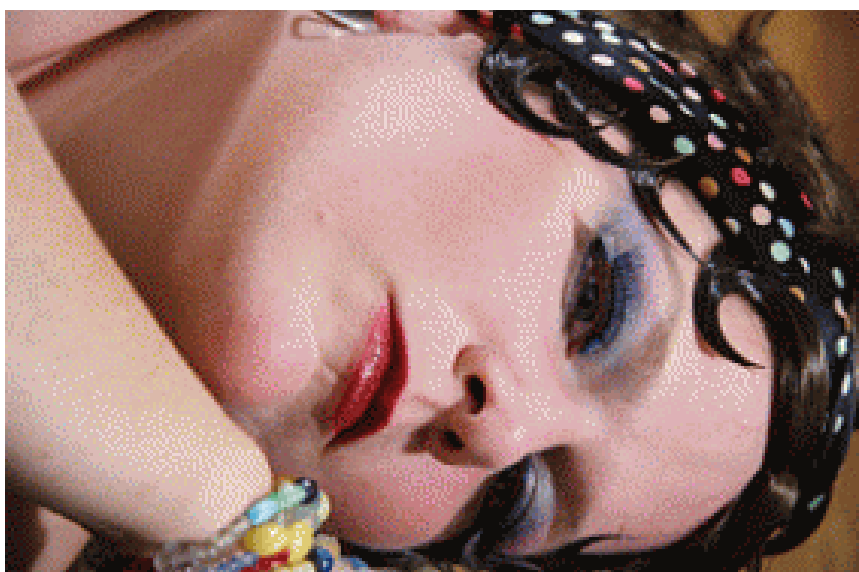
Τη δεκαετία αυτή το μακιγιάζ αλλάζει αισθητά. Οι γυναίκες της εποχής αποφάσισαν να εγκαταλείψουν το παραδοσιακό βικτωριανό στυλ και να υιοθετήσουν κάτι νέο. Αυτό το νέο στυλ που θα γίνει παγκόσμιο φαινόμενο ονομάζεται τσάρλεστον, ένα στυλ μόδας που θα χρησιμοποιεί καλλυντικά για να επιτευχθεί το κατάλληλο αποτέλεσμα. Νέα προϊόντα, όπως το κραγιόν, το μάσκαρα, τα μολύβια φρυδιών έδωσαν νέους τρόπους να σχηματίσουν την εμφάνισή τους, η οποία ως επί το πλείστον διαδόθηκε από διάσημους ηθοποιούς στο θέατρο και τον κινηματογράφο, αλλά και από αστέρες της μουσικής. Με τις νέες εξελίξεις τα καλλυντικά προϊόντα αυξάνονται και οι γυναίκες της δεκαετίας αυτής θα αγκαλιάσουν τη νυχτερινή ζωή, το τζαζ, το θέατρο, την τέχνη, τη σεξουαλικότητα, ως απελευθέρωση από την ήπια θηλυκότητα πριν από τον πόλεμο, του στυλ της βικτωριανής γυναίκας και της «Gibson girl».

Η δεκαετία του '20 έφερε μια νέα ανέμελη στάση, κοντά κουρέματα, κοντές φούστες, νέες τάσεις στο μακιγιάζ και οδηγίες πώς να εφαρμόζεται το μακιγιάζ. Ηθοποιοί όπως Theda Bara και Clara Bow έφεραν το έντονο κραγιόν

και το βαρύ μακιγιάζ ματιών για τις μάζες. Υπήρξε επίσης μια ανισορροπία στην αναλογία των γυναικών προς τους άνδρες, λόγω του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Οι γυναίκες έπρεπε τώρα να ανταγωνίζονται για την προσοχή τους, καθιστώντας το μακιγιάζ ακόμη πιο επιθυμητό. Οι πρόοδοι στον τομέα της βιομηχανίας έκαναν το μακιγιάζ ασφαλέστερο και έδωσε στις γυναίκες περισσότερες επιλογές χρωμάτων. Τα χαρακτηριστικά του μακιγιάζ της δεκαετίας αυτής είναι σκούρα μάτια, κόκκινα χείλη, κόκκινο βερνίκι νυχιών, ρουζ, μάσκαρα και το μαύρισμα (suntan).

Η πούδρα μετατοπίστηκε από τις παλ αποχρώσεις του κρεμ και του ιβουάρ σε μια πιο φυσική απόχρωση. Οι στάσεις σχετικά με την ύπαιθρο μετατοπίστηκαν δραματικά τη δεκαετία του 1920, καθώς έγινε κοινωνικά επιθυμητό να είναι οι γυναίκες σε εξωτερικούς χώρους. Όταν η Coco Chanel αποκοιμήθηκε στον ήλιο, το μαύρισμα έγινε της μόδας.

Το μακιγιάζ των ματιών ήταν πολύ σκοτεινό. Χρησιμοποιούσαν σκούρες σκιές ιδιαίτερα το βράδυ, ενώ το πρωί χρησιμοποιούσαν λανολίνη για να δώσουν λάμψη. Τα καπάκια καλύπτονται συνήθως με γκρι σκιά, αν και η τρκουάζ και η πράσινη σκιά ήταν επίσης δημοφιλής (βλ. εικόνα). Το eyeliner, ένα μείγμα αιθάλης, μολύβδου και λίπους χήνας που ονομάζεται Kohl, εφαρμόστηκε γύρω από το μάτι, στη συνέχεια αλλοιωμένο προς τα έξω. Η γραμμή του ήταν ως εξής: στο πάνω και κάτω μέρος των βλεφάρων είχε μια παχιά, μαύρη επένδυση.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '20.

Πηγή http://makeup.lovetoknow.com/1920s_Makeup.

Το ρουζ (rouge), το κοινό όνομα της δεκαετίας του '20, ήρθε σε μια ποικιλία υφών. Με σκόνες, υγρά και κρέμες προστίθενται χρώμα στα μάγουλα. Ωστόσο, η σκόνη έγινε η προτιμώμενη μέθοδος μετά την εφεύρεση του κόμπακτ. Το ρουζ εφαρμοζόταν στα μήλα του μάγουλου σε μια κυκλική κίνηση, όπως γίνεται σήμερα. Ωστόσο, δεν τραβιόταν προς τα πάνω προς τη γραμμή των μαλλιών, αλλά αντ' αυτού, άφηγε έναν ορατό κύκλο. Κοινά χρώματα ρουζ ήταν το μούρο και το ροζ, αλλά από το 1925 το πορτοκαλί ήταν το πιο δημοφιλές χρώμα.

Τα χείλη ήταν το πιο σημαντικό μέρος του προσώπου για κάθε γυναίκα που ήθελε να κάνει μια εντύπωση με το μακιγιάζ της δεκαετίας του 1920. Το στόμα σχηματίζεται μικρό με γεμάτα όμως χείλη σε κόκκινο χρώμα, όπως και το ρουζ στην ίδια απόχρωση. Το φωτεινό κόκκινο ήταν το μόνο χρώμα για κραγιόν αλλά και το κραγιόν με γεύση μούρου ήταν επίσης δημοφιλές. Εφαρμοζόμενο στο άνω χείλος, το κραγιόν αυξήθηκε πάνω από την πραγματική γραμμή των χειλιών σε ένα "τόξο του θεού Έρωτα" ενώ το κάτω χείλος θα υπερεκτιμηθεί ελαφρώς. Το πλάτος ελαχιστοποιήθηκε και σταματούσε μόλις πριν την φυσική πτυχή των χειλιών.

Τα φρύδια αποτριχώνονται τελείως και ξανασχηματίζονται με μολύβι σε λεπτή και καθοδική γραμμή ώστε να δίνει θλιμμένη όψη. Μόδα της εποχής ήταν να τονίζονται οι φυσικές ελιές του προσώπου με το μολύβι των φρυδιών.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '20.

Πηγή <https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>.

Συμπερασματικά, το μακιγιάζ του 1920 υπέστη πολλές αλλαγές. Οι κατασκευαστές σημείωσαν πρόοδο σε φόρμουλες μακιγιάζ, στη συσκευασία και την επιλογή χρωμάτων. Οι κοινωνικές στάσεις απέναντι στο μακιγιάζ άλλαξαν δραματικά. Δεν ήταν πλέον κρυμμένο το μακιγιάζ τους σε συρτάρια με γυναικεία εσώρουχα και δεν εφαρμόζεται στα κρυφά.³⁵

Εικόνα: Η ηθοποιός Evelyn Brent με τονισμένο περίγραμμα χειλιών χαρακτηριστικό του μακιγιάζ της δεκαετίας '20.

Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/Cosmetics_in_the_1920s.

5.3. Δεκαετία '30

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1930 το μακιγιάζ της γυναίκας ήταν όλο και πιο εκλεπτυσμένο. Σε κάποιο βαθμό, επηρεαζόταν από το Hollywood.

Η δεκαετία του 1930 ήταν μια εποχή της art deco, όπου οι γυναίκες επέμειναν στο ανοιχτό δέρμα, στις πούδρες προσώπου, στο μαύρο μακιγιάζ στα μάτια, στο λεπτό χρωματισμένο κραγιόν και στο κόκκινο χρώμα των νυχιών. Όταν ήρθε ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, κατάφερε να αλλάξει τη μόδα δραματικά. Ο πόλεμος περιόρισε την παραγωγή πολλών καλλυντικών προϊόντων, φέρνοντας μια αλλαγή στο στυλ της μόδας. Κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας η φυσική εμφάνιση με απλή και υποτονική καλλυντική χρήση ήταν πιο δημοφιλής, επιτρέποντας στις γυναίκες που άρχισαν να εργάζονται για την πολεμική βιομηχανία να επιδείξουν τη θηλυκότητά τους, ακόμη και με τις εργοστασιακές στολές. Δημοφιλείς ηθοποιοί ταινιών εκείνης της εποχής όπως η Ava Gardner, η Ίνγκριντ Μπέργκμαν και η Ρίτα Χέιγουορθ ακολούθησαν την

τάση αυτή, εστιάζοντας το μακιγιάζ τους σχεδόν αποκλειστικά στο κραγιόν και στις βλεφαρίδες που ήταν βαμμένες, αλλά όχι υπερβολικά.

Το βλέμμα των ματιών τους ήταν βαθύ, οπότε χρησιμοποιούσαν για το σκοπό αυτό σκούρα σκιά κατά μήκος της πτυχής του άνω βλεφάρου. Η κορυφή του ματιού βαφόταν με μπλε, πράσινη ή μοβ σκιά, η μεσαία γραμμή με μαύρη επένδυση και πρόσθεταν μάσκαρα ή ψεύτικες βλεφαρίδες.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '30.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '30.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Τα λεπτά φρύδια σχηματισμένα με μολύβι είναι ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό του προσώπου της δεκαετίας του '30. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι γυναίκες είχαν τα φρύδια τους βγαλμένα εξ' ολοκλήρου από υπερβάλλοντα ζήλο και έπρεπε να τα χρωματίζουν κάθε πρωί. Παρ' όλα αυτά, ήταν και παραμένει ένας πολύ έξυπνος τρόπος θηλεοποίησης του προσώπου. Διάσημες γυναίκες που άφησαν ιστορία στο λουκ της εποχής ήταν οι Myrna Loy, Greta Garbo, Mae West, Jean Harlow, Constance Bennett και η Carole Lombard.

Όλες είχαν μια συγκεκριμένη «εμφάνιση» και ένα παρόμοιο στυλ που στηριζόταν στο λεπτό μολύβι φρυδιών. Οι βαριές σκιές ματιών kohl του 1920 εξελίχθηκαν σε πιο ανοιχτές αποχρώσεις. Οι σκιές ματιών σε στυλ κρέμας άρχισαν να εμφανίζονται από τα μεγάλα ονόματα, όπως τα καλλυντικά Max-Factor. Ξεκίνησε επίσης τη δεκαετία αυτή το Lip Gloss και αργότερα το 1937 το Pancake το οποίο ήταν υδατοδιαλυτό μακιγιάζ. Η Helena Rubinstein ξεκίνησε την πρώτη εμπορική αδιάβροχη μάσκα το 1939, ενώ οι πωλήσεις του κραγιόν ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο και δεν υπήρχε ούτε ένα περιοδικό σε ένα περίπτερο που να μην έχει ένα πρόσωπο που να μη διαφημίζει τα κραγιόν από ονόματα όπως Coty, Tangee και Max Factor. Η βρετανική εφημερίδα Daily Mail ανέφερε το 1931 ότι 1.500 κραγιόν πωλούνται στις γυναίκες για κάθε 1 που πωλούταν το 1921. Η μάσκα ήταν πλέον σε κάθε τσάντα μακιγιάζ των κοριτσιών.

Εικόνα: *Μακιγιάζ της δεκαετίας '30.*

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Υιοθετημένο από το θεατρικό μακιγιάζ, το μολύβι ματιών σε κάποιο βαθμό πήρε τη σκυτάλη από το βαρύ kohi βλέμμα της δεκαετίας του 1920. Τώρα οι γυναίκες άρχισαν να βάζουν περίγραμμα στο μάτι, να σχεδιάζουν ένα τρίγωνο από τον δακρυϊκό πόρο προς τα έξω από τη φυσική άκρη του ματιού, δίνοντας έτσι μια θηλυκή έμφαση στο πρόσωπο. Τα χείλη έχασαν το ύφος του τριανταφυλλένιου στυλ της προηγούμενης δεκαετίας και υιοθέτησαν μια πιο λεπτή γραμμή, αλλά τώρα με μια σειρά από νέες παλέτες χρωμάτων. Τα δημοφιλή χρώματα κραγιόν περιλαμβάνουν το σκούρο κόκκινο, το καφέ και αποχρώσεις του βατόμουρου.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '30.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Το Χόλιγουντ επηρέασε σε μια πιο εκλεπτυσμένη και γοητευτική εμφάνιση, με τη χλωμή ιβουάρ βάση προσώπου. Οι σκιές των ματιών τώρα είχαν επεκταθεί σε μια παλέτα από ιδιαίτερα δελεαστικά χρώματα, από το ροζ μέχρι και ιριδίζοντα πράσινα. Μπλε, πράσινες, ροζ, μοβ σκιές εφαρμόζονται ελαφρά και σε σχήμα αχλαδιού πέρα από το φυσικό μάτι. Τα φρύδια ήταν βγαλμένα και επανασχεδιάζονταν πιο ελκυστικά με μολύβι σε λεπτές τοξωτές γραμμές προς τα πάνω. Στα χείλη, «το τόξο του Έρωτα» αντικαταστάθηκε από λεπτότερες οριζόντιες γραμμές με τα άνω χείλη διευρυμένα και πιο γεμάτα. Δημοφιλή χρώματα είναι τα κόκκινα του βατόμουρου και το καφέ. Οι μάσκερες κινήθηκαν και προς τις κάτω βλεφαρίδες μόνο για να σηκώσουν τα μάτια έξω. Στη μόδα ήταν το τρίγωνο στην τοποθέτηση του ρουζ που διαμόρφωνε το περίγραμμα των προσώπων.

Η συνολική εμφάνιση για το πρόσωπο της δεκαετίας του '30 ήταν μια ροζ απόχρωση αν και το μαυρισμένο λουκ σταδιακά επανερχόταν. Οι βάσεις για το δέρμα βοηθούσαν ώστε να δώσουν την ηλιόλουστη απόχρωση της Καλιφόρνια που ήταν πλέον περιζήτητη. Οι σκόνες ήταν πιο δημοφιλείς τώρα για τις γυναίκες που χρειάζονται το «πρόσωπο» τους για να παραμείνουν λαμπερές όλη την ημέρα. Ένα γρήγορο πουδράρισμα σκόνης στο χώρο

εργασίας της ήταν πλέον ένα απαραίτητο μέρος της καθημερινής ρουτίνας μιας γυναίκας.³⁶

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '30.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

5.4. Δεκαετία '40

Ως το τέλος της δεκαετίας του 1930 το μακιγιάζ των γυναικών ήταν μια τεράστια βιομηχανία, με μάρκες όπως Coty και Tangee με μεγάλες αντιπάλους στα ηγετικά καλλυντικά μάρκας, όπως η Max Factor, Helena Rubinstein, Maybelline, Elisabeth Arden και Dorothy Gray. Ακόμη ένα παγκόσμιος πόλεμος δεν επρόκειτο ούτε τώρα να σταματήσει την προέλαση του γκλάμουρ.

Η αβίαστη κομψότητα της δεκαετίας του 1940 παραμένει ένα εξαιρετικά δημοφιλές στυλ, κλασικό και αρκετά απλό στο να φοριέται καθημερινά, αλλά αρκετά λαμπερό για να προσθέσει γοητεία σε κάθε βραδινή έξοδο. Ένα από τα αγαπημένα στυλ μακιγιάζ για πολλούς σημερινούς celebrities είναι το κλασικό βλέμμα της δεκαετίας αυτής (βλ. εικόνα Dita Von Teese και Christina Aguilera,), το οποίο είναι κολακευτικό για όλες τις γυναίκες.

Το μακιγιάζ λοιπόν της δεκαετίας αυτής είναι μοναδικό και δε μοιάζει με καμιά άλλη εποχή. Το βλέμμα αποτελείται από τοξωτά φρύδια, καθαρή

επιδερμίδα, κοραλί / κόκκινα / ροζ χείλη και ελάχιστο μείκ-απ στα μάτια. Τα φρύδια είναι απλά περιποιημένα.

Τα χείλη είναι διαφορετικά από την προηγούμενη δεκαετία. Πριν ήταν λεπτά, τώρα γεμίζουν με κυρίαρχο τόνο το κόκκινο, ακόμα και σε μικρά κορίτσια, αλλά χρησιμοποιούνταν και άλλες αποχρώσεις. Οι οδηγοί ομορφιάς της δεκαετίας ενθάρρυναν τις γυναίκες να χρησιμοποιήσουν ένα μολύβι για να σχεδιάσουν ένα περίγραμμα «έξω» από τη φυσική γραμμή των χειλιών, για να διευρύνουν το στόμα τους.

Όσον αφορά τα κραγιόν επειδή αυτά ήταν ματ, οι κυρίες πρόσθεταν συχνά βαζελίνη στην εφαρμογή του κραγιόν τους, για να επιτύχουν τα λαμπερά χείλη των αστέρων που εμφανίζονται στην οθόνη της δεκαετίας, όπως η ηθοποιός Ρίτα Χέιγουορθ.

Εικόνα: Γυναίκα εργαζόμενη σε αεροσκάφη της δεκαετίας '40.

Πηγή: <http://glamourdaze.com/history-of-makeup/1940s>.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '40.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Λόγω του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι γυναίκες κατέλαβαν πολλές από τις δουλειές των ανδρών στα εργοστάσια και στη γη, ενώ οι άνδρες ήταν σε πόλεμο. Το μακιγιάζ έπρεπε λοιπόν να γίνεται «στο δρόμο» για τις γυναίκες, πολλές από τις οποίες βρέθηκαν να εργάζονται σε «μη-θηλυκές» συνθήκες εργασίας, όπως σε πυρομαχικά και εργοστάσια αεροσκαφών και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού (βλ. εικόνα). Για το λόγο αυτό, ήταν χρήσιμο το μείκ-απ να δημιουργείται χωρίς κόπο λόγω αυτής της κοινωνικής εξέλιξης, και τη δεκαετία του 1940 είδαμε τις πρώτες πούδρες και «μάσκαρες τούρτα» σε μορφή κόμπακτ (βλ. εικόνα). Το καλυπτικό Max Factors Pancake που εμφανίστηκε στα τέλη του 1930 είχε πολλές απομιμήσεις, αλλά ήταν εξαιρετικά δημοφιλές κατά τη διάρκεια του πολέμου λόγω της ευχρηστίας του. Η συμπυκνωμένη σκόνη είχε αντικαταστήσει την ακατέργαστη πούδρα σε σκόνη της δεκαετίας του 1920 και του 1930. Αυτά τα πανέμορφα vintage καλυπτικά είναι περιζήτητα από τους συλλέκτες ακόμη και σήμερα.

Εικόνα: Μακιγιάζ '40

Πηγή <http://misspennydreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>.

Επίσης, τη δεκαετία αυτή τα ρουζ συχνά ήταν σε έλλειψη στη Βρετανία και την Ευρώπη, με αποτέλεσμα πολλές γυναίκες να χρησιμοποιούν απλά το κραγιόν τους για ρουζ και για περίγραμμα στα πρόσωπά τους.

Να σημειωθεί ότι το λουκ της δεκαετίας συμπλήρωνε το «Victory-Rolls», το οποίο ήταν ένα δημοφιλές χτένισμα και το μανικιούρ σε σχήμα μισοφέγγαρου στα νύχια.³⁷

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '40.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Εικόνα: Σύγχρονο μακιγιάζ δεκαετίας '40.

Πηγή <http://hellogiggles.com/make-up-a-history-part-2-1940s-rita-hayworth>.

Εικόνα: Σύγχρονη celebrity Dita Von Teese με μακιγιάζ '40.

Πηγή <http://hellogiggles.com/make-up-a-history-part-2-1940s-rita-hayworth>.

Εικόνα: *Christina Aguilera με μακιγιάζ '40.*

Πηγή http://i6.cdnds.net/12/41/md_8b568060124094075027255.jpg.

5.5. Δεκαετία '50

Η ιστορία του μακιγιάζ εισήχθη στη χρυσή της εποχή στη δεκαετία του 1950. Ήταν μια πραγματικά λαμπερή δεκαετία για το μακιγιάζ των γυναικών. Για πρώτη φορά άγνωστα μοντέλα άρχισαν να ανταγωνίζονται τα μεγάλα ονόματα του Χόλιγουντ για να γίνουν το «πρόσωπο» σε μάρκες του μακιγιάζ. Στα Gala του Λονδίνου υπήρχε μια πραγματική υψηλή αίσθηση (haute couture) στο μακιγιάζ τους. Ωστόσο, αναφορικά με το μακιγιάζ της δεκαετίας του 1950 τα πρόσωπα της μεταπολεμικής ομορφιάς ήταν η Elizabeth Taylor, η Natalie Wood, η Marilyn Monroe, η Grace Kelly, η Audrey Hepburn, η Doris Day και η Ava Gardner, κ.ά.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '50.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Το μακιγιάζ της δεκαετίας αυτής είναι πιο σοφιστικέ και technicolor και ακολουθεί την τάση του μακιγιάζ που αναπτύσσεται στον κινηματογράφο. Τα φρύδια είναι παχιά, τα μάγουλα έχουν έντονο ροζ χρώμα ή την απόχρωση του καρπουζιού, τα χείλη παραμένουν κόκκινα αλλά πιο φωτεινά και χαρούμενα. Επίσης, τα χείλη είναι φυσικά στο μέγεθος. Τα μάτια είναι μυστηριώδη με απλό eyeliner χωρίς σκιά ή τοποθετείται φωτεινή γαλάζια σκιά.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '50.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Τα καλλυντικά βελτίωσης του δέρματος άρχισαν να πωλούνται τόσο γρήγορα όσο το παλιό παραδοσιακό «χρώμα προσώπου». Ο αγώνας των καταναλωτών ήταν για την τέλεια διατήρηση της νεότητας μέσω των καλλυντικών. Το 1949-1950 ο Hazel Bishop παρουσίασε με πολύ ενθουσιασμό το πρώτο άοσμο κραγιόν. Η Revlon κυκλοφόρησε το δικό της άοσμο κραγιόν το 1953. Οι άρχουσες αποχρώσεις στη δεκαετία του 1950 στο κραγιόν ήταν το παστέλ και το ροζ που αντικατέστησε τα κόκκινα για ένα διάστημα ως χρώμα επιλογής των χειλιών, ιδίως μεταξύ των νεότερων γυναικών. Η Audrey Hepburn είχε δηλώσει κάποτε ότι πίστευε στο ροζ χρώμα και ποιος θα μπορούσε να διαφωνήσει με την Audrey;

Εικόνα: Η Audrey Hepburn τη δεκαετία του '50.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Η υγρή μάσκα εμφανίστηκε από την Helena Rubinstein με το όνομα Mascaramatic στη δεκαετία αυτή.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '50.

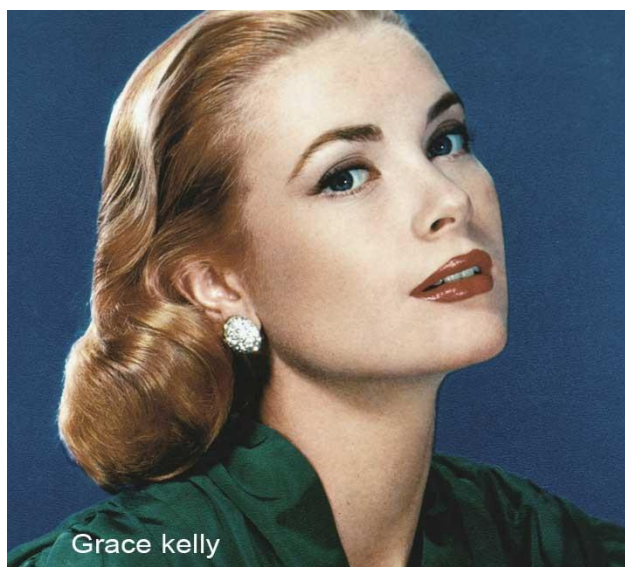
Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '50.

Πηγή http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:historic-makeup&catid=3:makeup&Itemid=6.

Οι κρέμες ήταν το βασικότερο πράγμα σε βάσεις και σκιές. Ένα πολύ βαρύτερο μακιγιάζ για το πρόσωπο εφαρμοζόταν τώρα με υγρή βάση και πούδρα. Ήταν η εποχή του «φαινομένου της μάσκας» (mask effect). Εφαρμοζόταν μια παχιά κρεμώδης στρώση της βάσης και χρωματιστές σκόνες. Τα φρύδια είχαν μια ακόμα πιο φυσική εμφάνιση, αλλά πιο κωνική και θηλυκή. Τα μάγουλα τονίζονταν λιγότερο από ό, τι δεκαετία του 1940. Αν υπήρχε ένα χρώμα για να καθορίσει το 1950, πρέπει να είναι το ροζ, οι ροζ αποχρώσεις στις σκιές και το κοκκινωπό-ροζ κραγιόν. Η σκιά στα μάτια αυτής της δεκαετίας ήταν πολύ λιγότερη σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες, οι σκιές ματιών περιέχουν τώρα λάμψη και μια τεράστια παλέτα χρωμάτων.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας του '50.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Η Revlon παράγει τώρα «παλέτες σκιές ματιών» (eye-shadow palettes) με δύο ή τρεις αποχρώσεις για να δημιουργήσουν μια συγκεκριμένη εμφάνιση. Επίσης, σχηματιζόταν μια απαλή, αλλά σαφής γραμμή στα μάτια και στα φρύδια, σε ελαφρώς πιο σκούρα απόχρωση από το φυσικό.

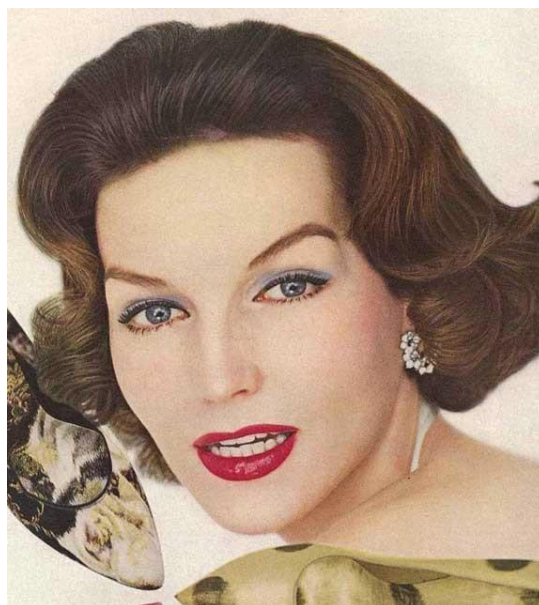

Εικόνα: Η Marilyn Monroe τη δεκαετία του '50.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Η μάσκα από τους ηγέτες της μάρκας, όπως η Maybelline, ήταν επιτακτικό καλλυντικό στην τσάντα της γυναίκας. Το 1960 οι γυναίκες έβαφαν ξανά τις κάτω βλεφαρίδες, όπως το 1920. Άλλα εργαλεία των νέων πατενταρισμένων καλλυντικών, όπως ψαλίδια βλεφαρίδων και στένσιλ φρυδιού βοήθησε τις γυναίκες να επιτύχουν το βλέμμα της σταρ της φαντασίας τους.

Το μάτι της γάτας ή το φτερωτό άκρο ορίζει το τρέχον ρετρό pinup look, μια απλή καινοτομία, η οποία πρόσθεσε πραγματική αίγλη στα μάτια των γυναικών και συνδυαζόταν συχνά από τις γυναίκες με μια βαριά σκιά στα μάτια.³⁸

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '50.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

5.6. Δεκαετία '60

Το look του 1950 συνεχίστηκε στη δεκαετία του 1960 -τα κομψά μάτια, οι απαλές ροζ αποχρώσεις και η χοντρή κάλυψη της πούδρας. Υπήρξαν τρεις διακριτές τάσεις στην εμφάνιση της δεκαετίας του 1960, το κλασικό, το mod και το hippy. Η mod είναι η πιο αισθητή εμφάνιση της εποχής.

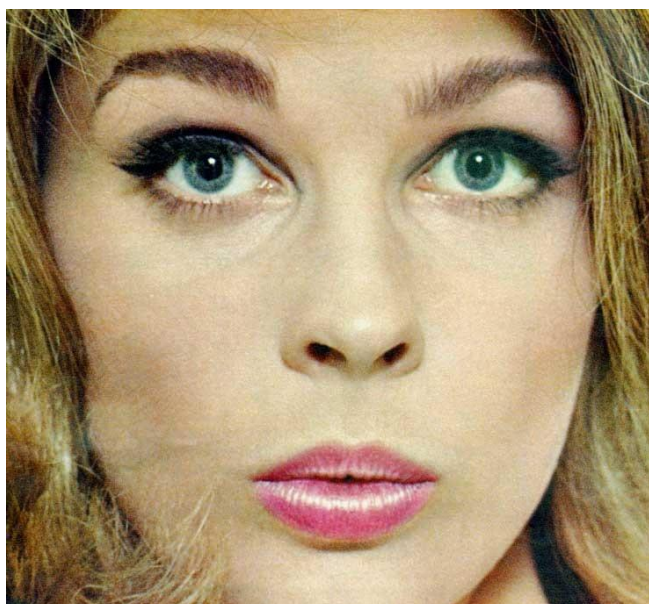

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '60.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Το βλέμμα της γάτας στα μάτια της δεκαετίας του 1950 εξαφανίστηκε και η έμφαση πήγε ξανά στις βλεφαρίδες. Τώρα οι ψεύτικες βλεφαρίδες παίρνουν μια μεγάλη δημοτικότητα. Το 1960 ήταν η πρώτη «ρετρό» δεκαετία με στυλ και στα ρούχα και στο μακιγιάζ. Τα χείλη ήταν χλωμά, για να τονιστούν τα μάτια πιο εύκολα.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '60.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '60.

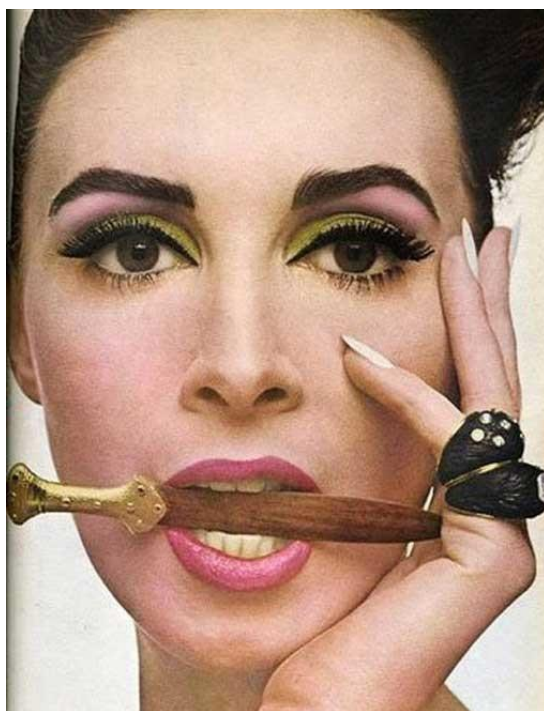
Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Το eyeliner ήταν το πιο σημαντικό εργαλείο στο μακιγιάζ αυτής της εποχής. Αντί για το αποτέλεσμα της γάτας στα μάτια, η γραμμή του eyeliner διπλασιάστηκε στο τέλος της γραμμής. Η άσπρη γραμμή eyeliner μέχρι την αρχή του άνω βλεφάρου με την εσωτερική γωνία του ματιού ήταν επίσης μια νέα καινοτομία. Η δημοφιλής παλέτα σκιών ήταν το μπλε, το γκρι και το λευκό. Τοποθετούσαν ψεύτικες βλεφαρίδες πάνω και κάτω για ένα πραγματικό ρετρό «φτερωτό» αποτέλεσμα. Αρκετή πούδρα χρησιμοποιούσαν στις αρχές του 1960 με μόλις μια στρώση από ημιδιαφανή πούδρα έως το τέλος της δεκαετίας. Τα χείλη ήταν πολύ χλωμά και ροζ και κόκκινα χρώματα περιγράφονταν με ένα μολύβι.

Εικόνα: Η Τζένη Καρέζη τη δεκαετία του '60

Πηγή: http://a.media.gossip-tv.gr/items/cache/804c4df13e91b340c10da9d4869a6e84_L.jpg

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '60.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Οι σκιές στα μάτια ήταν πιο χλωμές σε μια πρωινή εμφάνιση. Τα βράδια πιο πλούσιες αποχρώσεις όπως το μπλε και το πράσινο ήταν στη μόδα. Η συμπυκνωμένη βάση εκτόπισε τις υγρές και κρεμώδης βάσεις. Το Mod λουκ διαδίδεται με την υψηλή ραπτική που αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από την κομψότητα των αρχών της δεκαετίας του 1960.

Εικόνα: Η Αλίκη Βουγιουκλάκη τη δεκαετία του '60

Πηγή: <http://www.makeleio.gr/wp-content/uploads/2013/07/aliki-vougiouklaki.jpg>

Εικόνα: Μακιγιάζ της δεκαετίας '60.

Πηγή <http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

Στην αλλαγή της δεκαετίας, σε αντίθεση με τα ανοιχτόχρωμα ρουζ, σκιάς ματιών και βάσεις, όλη η έμφαση πήγε στο eyeliner και τις βλεφαρίδες. Οι ψεύτικες βλεφαρίδες που εφαρμόζονται με πολλές στρώσεις μάσκαρα έγιναν ιδιαίτερα δημοφιλείς από την Twiggy. Οι γραμμές των χειλιών σπάνια χρησιμοποιείται από τις νεότερες γυναίκες, που τώρα προτιμούσαν μια πιο ήπια γραμμή. Για κάποια περίοδο τα χείλη πήραν τη δεύτερη θέση σε σχέση με το μάτι.

Εικόνα: Hippie μακιγιάζ

Πηγή <http://www.makeuptalk.com/f/page/articles.html>.

Δε μπορεί να παραληφθεί μια αναφορά και στους hippies, ένα κίνημα που ξεκίνησε τη δεκαετία του '60. Μέσω αυτών ήρθε ένα πιο απελευθερωμένο μακιγιάζ, από τα λευκά χείλη και τα αιγυπτιακά μάτια μέχρι τις ζωγραφισμένες εικόνες στα πρόσωπα.³⁹

Εικόνα: *Hippy μακιγιάζ*

Πηγή <http://www.pinterest.com/pin/50454458295585462/>.

Εικόνα: *Hippy μακιγιάζ*

Πηγή <http://www.jointhestylehighclub.com/inspirational-gallery-60s-eye-makeup/>.

Εικόνα: *Hippy μακιγιάζ*

Πηγή <http://www.jointhestylehighclub.com/inspirational-gallery-60s-eye-makeup/>.

5.7. Δεκαετία '70

Το '70 έφερε μεγάλες αλλαγές που άλλαξε για πάντα τη σύγχρονη μόδα με τα κινήματα των hippie (προϋπήρχε), punk και glam. Ωστόσο, τη δεκαετία του '70 έγινε της μόδας και το φυσικό λουκ. Οι γυναίκες φορούσαν highlighter στα φρύδια τους και ελαφριά μάσκαρα. Η γραμμή του ματιού φωτίζεται μόλις και μετά βίας και η σκιά ματιών χρησιμοποιείται τώρα ως eyeliner σε απαλούς τόνους του καφέ. Οι σκόνες έγιναν εκτός μόδας, καθώς οι γυναίκες χρησιμοποιούσαν μόνο βάση για κάλυψη.⁴⁰

Εικόνα: Μακιγιάζ δεκαετίας '70.

Πηγή <http://www.pinterest.com/pin/281967626644489414/>.

Συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται οι ψεύτικες βλεφαρίδες. Στα μάτια η μπλε και η πράσινη σκιά είναι τα δημοφιλέστερα χρώματα. Στα χείλη χρησιμοποιείται lip-gloss. Επίσης το hippy στυλ συνεχίζει να επικρατεί.

Εικόνα: hippy μακιγιάζ δεκαετίας '70

Πηγή <http://www.pinterest.com/pin/50454458300068715/>

Στο γύρισμα της δεκαετίας, εμφανίζεται παράλληλα το glam rock, punk και disco στυλ. Το punk στυλ απαιτεί έντονο eye-liner και μαύρα νύχια.⁴¹ Το glam rock και disco απαιτεί πολυχρωμία και έντονα χρώματα.⁴²

Εικόνα: Punk μακιγιάζ (τέλη '70 – αρχές '80).

Πηγή <http://www.pinterest.com/colewilliams948/80s-punk/>.

Εικόνα: Glam μακιγιάζ της δεκαετίας του '70.

Πηγή <http://www.pinterest.com/pin/446349013040977511/>.

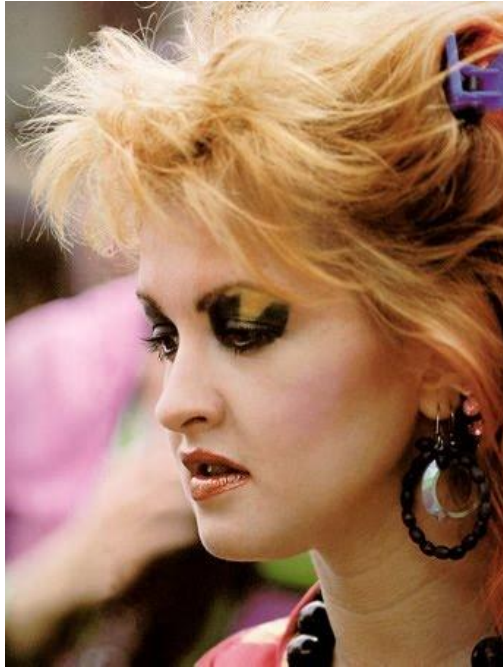
Εικόνα: Disco μακιγιάζ της δεκαετίας του '70

Πηγή: <http://forthearchive.com/wp-content/uploads/2009/10/117-1.jpg>

5.8. Δεκαετία '80

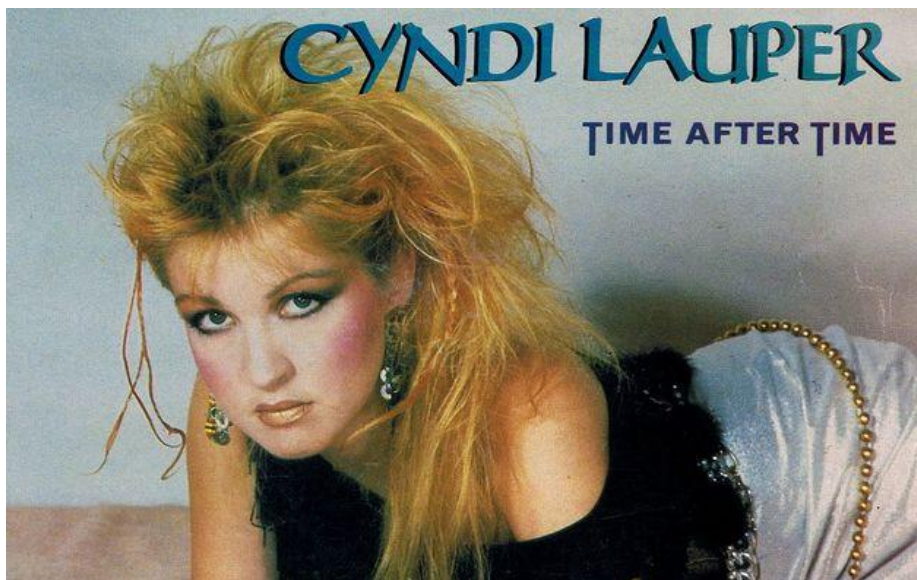
Η δεκαετία του '80 χαρακτηρίζεται από οτιδήποτε είναι μεγάλο, έντονο και φωτεινό. Οι γυναίκες στην εποχή της δεκαετίας του '80 μακιγιάρονται στους χώρους εργασίας τους ως μέρος της αυξανόμενης δύναμής τους. Το μακιγιάζ ήταν υπερβολικό, τεράστιο και τολμηρό, το οποίο συμπληρώθηκε με έντονα χτενίσματα και μεγάλους ώμους. Το κοινό στυλ ήταν εφαρμογή βαριάς μάσκαρας και γραμμών στα μάτια, σκιές ματιών σε φωτεινούς τόνους του πράσινου και του μπλε και βαριά κραγιόν σε έντονα χρώματα. Ανάμεσα στα άλλα χρώματα το μπλε, το φούξια και οι τρκουάζ τόνοι έγιναν πολύ διάσημοι στη δεκαετία αυτή. Το μακιγιάζ αυτό ήταν επίσης μια δήλωση της εξουσίας της γυναίκας, του αυτοσεβασμού και της ανάγκης να ληφθεί σοβαρά υπόψη στο χώρο εργασίας.

Το punk και glam στυλ διατηρούνται στις αρχές της δεκαετίας του '80.

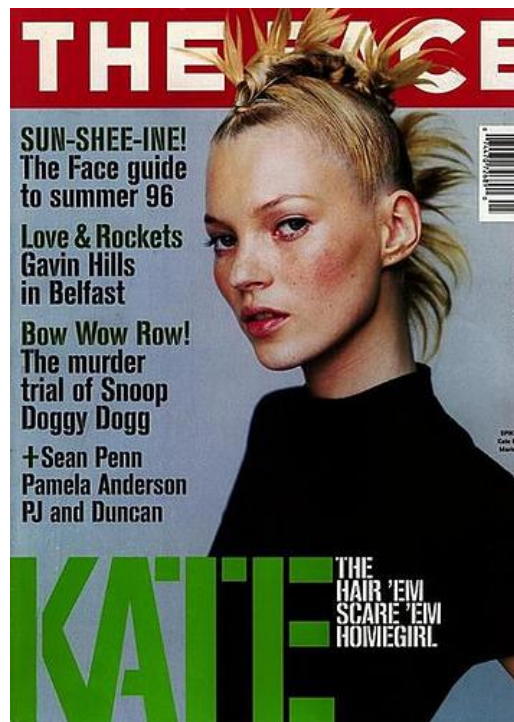
Εικόνα: *Glam punk* μακιγιάζ της δεκαετίας του '80.

Πηγή <http://www.pinterest.com/pin/520376931913818986/>.

Εικόνα: *Glam* μακιγιάζ στις αρχές της δεκαετίας του '80. Cyndi Lauper

Πηγή <http://misspennydreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>.

Εικόνα: Η Kate Moss εξώφυλλο με στυλ πανκ στο διάσημο περιοδικό “The Face”

Πηγή <http://www.jenny.gr/gallery/diasima-exwfylla-tou-the-face/>.

Εικόνα: Το διάσημο μακιγιάζ με τον κεραυνό στο πρόσωπο του David Bowie από την Kate Moss και τη Lady Gaga.

Πηγή: <http://bangtidystyling.wordpress.com/2013/07/31/david-bowie-is/>.

Παράλληλα, στη δεκαετία του '80 η μόδα αναζητούσε λουκ περασμένων δεκαετιών, ώστε κάποια στοιχεία να αναθεωρούνται και να αναπροσαρμόζονται.

Το punk στυλ πέρασε σταδιακά σε ένα gothic λουκ, όπου το πρόσωπο βαφόταν άσπρο, χωρίς ρουζ, τα μάτια βάφονταν σε έντονες σκούρες αποχρώσεις και τα χείλη σε μαύρο χρώμα ή μωβ. Τα μαλλιά τα είχαν χτενισμένα και βαμμένα στα πιο περίεργα σχέδια και χρώματα και με πολύ ζελέ για να στέκονται όρθια.

Εικόνα: Μακιγιάζ gothic δεκαετίας '80

Πηγή <http://www.pinterest.com/pin/113575221827081590/>.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80 είχαμε μια άλλη υπόγεια τάση - τα παιδιά των κλαμπ και τους ρομαντικούς νέους που χρησιμοποιούν το χρώμα και το make-up επιθετικά για να επιδείξουν την προσωπικότητά τους και τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους. Τα παιδιά των κλαμπ χρησιμοποιούν πιο ιδιαίτερο make up χρησιμοποιώντας πλαστές βλεφαρίδες, πούλιες και παχύτερα και φωτεινότερα χρώματα (disco μακιγιάζ).

Εικόνα: *Disco μακιγιάζ '80.*

Πηγή http://www.becomegorgeous.com/make-up/makeup-tips/how_to_wear_pastel_makeup-1727.html.

Παράλληλα, έγινε της μόδας στους νέους η ατημέλητη εμφάνιση χωρίς μακιγιάζ και με ατημέλητα μαλλιά.

Εικόνα: *Τάση για φυσικότητα τη δεκαετία τη δεκαετία του '80. Jennifer Grey.*

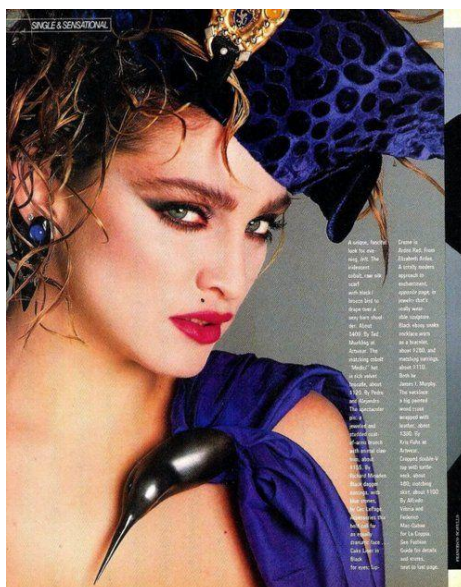
Πηγή http://www.becomegorgeous.com/fashion-style/celebrity_style/10-beauty-icons-from-the-80s-A12009.

Παράλληλα, στο τέλος της δεκαετίας του '80, αλλάζει η μόδα. Τα μάτια τονίζονται με σκούρα χρώματα όπως, μαύρο, μωβ, μπλε, μπρονζέ. Στα χείλη και στα μάγουλα χρησιμοποιούνται χρώματα ροζ, μωβ, κόκκινο ανοιχτό, φούξια και πορτοκαλί.⁴³

Εικόνα: Πολύχρωμο μακιγιάζ δεκαετίας '80.

Πηγή <http://theeverydaybeauty.blogspot.gr/2012/03/fickle-friday-weirdestworst-decade-for.html>.

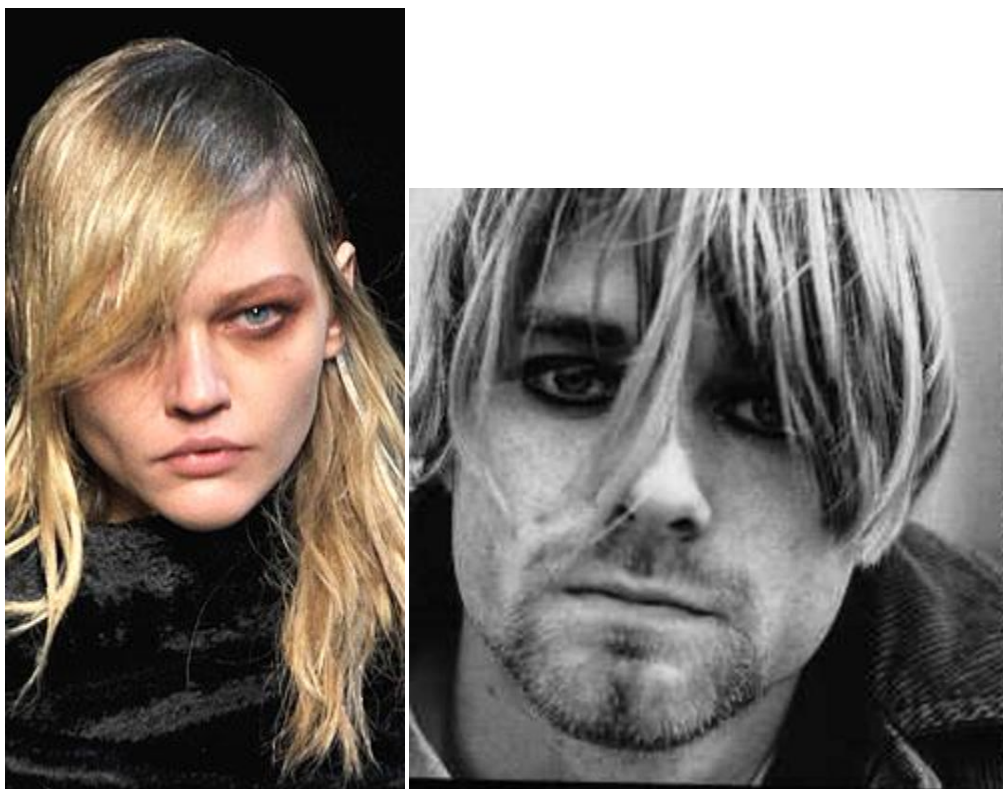
Εικόνα: Η Madonna με πολύχρωμο μακιγιάζ της δεκαετίας του '80.

Πηγή <http://www.pinterest.com/pin/50454458299395904/>.

5.9. Δεκαετία '90

Η δεκαετία του '90 χαρακτηρίστηκε και αυτή από πολλές εναλλαγές στο μακιγιάζ. Το λουκ της δεκαετίας αυτής αντανakλούσε μια εστίαση στο άτομο που εκτεινόταν στο μακιγιάζ. Τα χρόνια της δεκαετίας αυτής συνθέτουν μια μετάβαση από το τολμηρό και το σκληρό στο καθόλου μακιγιάζ, ώστε η νέα χιλιετία να φέρει και πάλι το μακιγιάζ σε μικρό βαθμό. Έτσι, η υπερβολική εμφάνιση της δεκαετίας του '80 έδωσε τη θέση της σε μια πιο συγκρατημένη εμφάνιση. Η έμφαση ήταν είτε στα μάτια είτε στα χείλη, αλλά πραγματικά ποτέ και στα δύο.

Η δημοτικότητα της grunge μουσικής επηρεάζει έντονα το μακιγιάζ στις αρχές του 1990. Έτσι, οι αρχές του 1990 συνθέτουν τη γνωστή ατέλεια στο μακιγιάζ, αφού για παράδειγμα το eyeliner δεν εφαρμοζόταν ακριβώς, παρά μάλλον μουτζουρωτά και δραματικά. Ξεφεύγοντας σε μεγάλο βαθμό, το μαύρο eyeliner εφαρμόζεται σε ένα grunge look, όπως και (μερικές φορές σε κηλίδες) το κόκκινο κραγιόν και το μαύρο βερνίκι νυχιών. Όταν τα χείλη δεν ήταν κόκκινα ήταν συχνά σε σκούρο μεταλλικό χρώμα. Τα glitter ήταν επίσης δημοφιλή και εφαρμόστηκαν στα μάτια, τα χείλη και τα μάγουλα. Τα χρώματα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90 ήταν έντονα - βαθύ κόκκινο, μωβ, πράσινο, μπλε, και αργυρό, συχνά με μαύρη απόχρωση. Το χλωμό, ματ δέρμα ήταν δημοφιλές και οι βάσεις ήταν συχνά ανοιχτότερες από τον τόνο του δέρματος. Η μάσκα εφαρμόστηκε για να κρατήσει τα μάτια σκοτεινά. Το ρουζ συνήθως δεν φοριόταν, και τα φρύδια δεν ήταν σχηματισμένα, αλλά ήταν μάλλον ανακατεμένα.⁴⁴

Εικόνα: *Grunge* μακιγιάζ δεκαετίας '90.

Πηγή <http://www.mookychick.co.uk/alternative-beauty/makeup-tips/grunge-make-up-heroin-chic.php>, <http://www.thegloss.com/2013/05/03/beauty/makeup-inspired-by-90s-grunge-beauty-icons-tutorial/>.

Εικόνα: Χαρακτηριστικό ατελές μακιγιάζ στο μάτι της δεκαετίας του '90.

Πηγή <http://glamourism.weebly.com/make-up.html>.

Παράλληλα, προς το πρώτο μισό του '90 (1990-1994) ήταν στη μόδα τα χοντρά χείλη. Γνωστά μοντέλα όχι μόνο έβαφαν τα χείλη τους για να φαίνονται

μεγαλύτερα όσο το δυνατόν γινόταν, αλλά έκαναν και ενέσεις σιλικόνης για να δώσουν μια πρησμένη εμφάνιση στο επάνω χείλος. Τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας επίσης οι σκιές των ματιών ήταν αρκετά έντονες και σκούρες, ενώ η τοποθέτηση του eyeliner θύμιζε δεκαετία του '60.

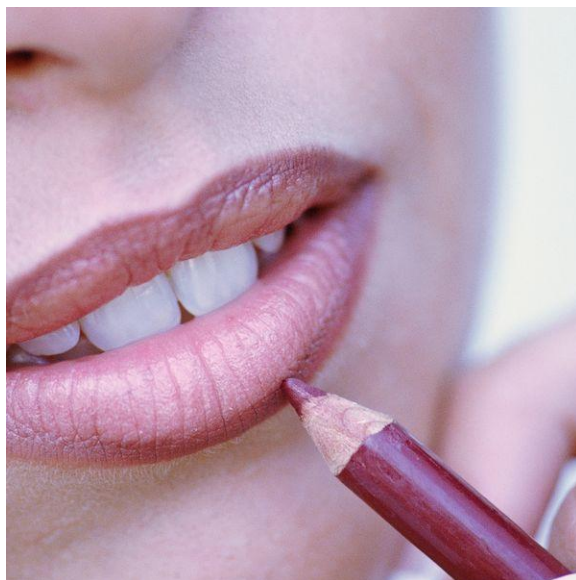

Εικόνα: Μακιγιάζ δεκαετίας '90. Pamela Anderson
Πηγή <http://www.pinterest.com/pin/546835579724885104/>.

Εικόνα: Μακιγιάζ δεκαετίας '90. Jennifer Aniston.
Πηγή <http://beautybug0.blogspot.gr/>

Από τα μέσα έως τα τέλη της δεκαετίας του 1990 ήταν δημοφιλές το ουδέτερο, ματ μακιγιάζ (neutral trend). Το μακιγιάζ γίνεται πιο απαλό και σκοπός του είναι να τονίσει την φυσική ομορφιά του προσώπου χωρίς υπερβολές. Προτιμώνται παστέλ και ιριδίζουσες αποχρώσεις για το καλοκαίρι και ματ και ζεστές αποχρώσεις για τον χειμώνα. Δεν υπάρχουν έντονες γραμμές στα μάτια και το χρώμα στα βλέφαρα είναι παστέλ. Μια μεγάλη ποικιλία από ουδέτερες, ελαφρά ροζ και καφέ αποχρώσεις φορέθηκαν επί του οφθαλμού, όπως μια φωτεινή απόχρωση στο καπάκι, μια πιο σκούρα σκιά στην πτυχή και επισήμανση στο κόκαλο του φρυδιού. Τα χείλη και τα μάγουλα βάφονται πολύ απαλά. Το eyeliner συνήθως ήταν σκοτεινό και εφαρμοζόταν μόνο στο καπάκι, το κραγιόν και η βάση ήταν ματ. Υγρό ή κρέμα βάσης εφαρμόστηκε σε όλο το πρόσωπο και ολοκληρώνεται με ένα ξεσκόνισμα της πούδρας. Το βαθύ κόκκινο κραγιόν του κρασιού και το μολύβι χειλιών (lip liner) φορέθηκαν για μια βραδινή εμφάνιση, ενώ τη διάρκεια της ημέρας το κραγιόν ήταν σε φωτεινό καφέ, και με επένδυση σε ροζ απόχρωση. Το μολύβι χειλιών φορέθηκε ακόμη και χωρίς κραγιόν ή gloss. Η μάσκα σε καφέ και μαύρο χρώμα ήταν επίσης δημοφιλής. Τα ρουζ ήταν κρεμώδη ροζ, ροζ πούδρας και ουδέτερα και σε χάλκινα χρώματα. Τα φρύδια ήταν μεσαίου πάχους, καλά διατηρημένα και μερικές φορές υποχρωματισμένα.⁴⁵

Εικόνα: *Neutral μακιγιάζ δεκαετίας '90.*

Πηγή http://www.ehow.com/list_6577215_makeup-styles-90s.html#slide=3.

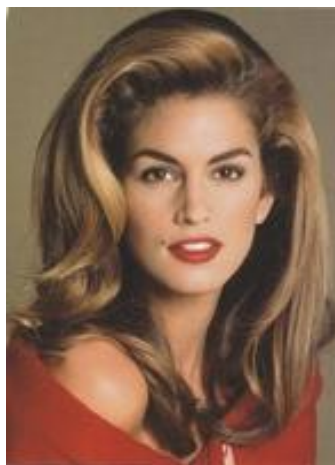
Η τάση «χωρίς μακιγιάζ» (no make up trend) διαδόθηκε στα τέλη της δεκαετίας του '90. Το δέρμα ήταν ελεύθερο από βάσεις και δροσερό -συχνά απλώς ενυδατωμένο με κρέμα. Το κονσίλερ χρησιμοποιούνταν εφόσον ήταν αναγκαίο και η πούδρα παραλειπόταν. Το ρουζ είτε δε χρησιμοποιούνταν είτε χρησιμοποιούνταν με φειδώ, σε αντίθεση με άλλα μακιγιάζ του '90 που φαίνονταν ότι χρησιμοποιούσαν βαρύ ρουζ. Βάση-κρέμα τοποθετούνταν στα βλέφαρα στη θέση της σκιάς ή του eyeliner. Η διάφανη μάσκα έγινε επίσης δημοφιλής στα τέλη της δεκαετίας του '90, όπως και τα διάφανα gloss. Τα φρύδια ήταν γενικά παχύτερα και με μια πιο σπορ εμφάνιση.⁴⁶

Εικόνα: *No make up* λουκ.

Πηγή <http://glamourism.weebly.com/make-up.html>.

Στο τέλος της δεκαετίας του '90, αλλάζει η μόδα. Το χρώμα έγινε μεγάλη τάση και το κόκκινο κραγιόν έγινε ξανά της μόδας, όπως και το μαύρισμα.⁴⁷

Εικόνα: *H Sindy Crawford* τη δεκαετία του '90.

Πηγή <https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>.

Κεφάλαιο 6

21^{ος} αιώνας

Σήμερα υπάρχει μια ευρεία ποικιλία καλλυντικών για κάθε ανάγκη που θα μπορούσε κανείς να φανταστεί. Υπάρχει μια ποικιλία από μάρκες, όπου κάθε μία έχει τις δικές της διακυμάνσεις χρωμάτων και στυλ. Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι πινέλων για την εφαρμογή διαφόρων τύπων μακιγιάζ. Το μακιγιάζ δεν είναι μόνο ένας τρόπος για να ενισχύσει την ομορφιά του κάποιος, έχει γίνει από μόνο του είδος τέχνης. Είναι το θεμέλιο για τον κόσμο της μόδας. Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν θα φύγουν από το σπίτι τους χωρίς να εφαρμόσουν πρώτα πολλά διαφορετικά καλλυντικά, είτε πρόκειται για σαπούνι, λοσιόν ή μακιγιάζ.⁴⁸

Εικόνα: Σύγχρονο μακιγιάζ ως είδος τέχνης

Πηγή <http://idealbeautyacademy.net/the-history-of-makeup/>.

6.1. 2000-2010

Η νέα χιλιετία δεν άλλαξε το «no make up look» που είχε θεσπιστεί στα τέλη της δεκαετίας του '90. Αυτό το λουκ ήταν ακόμα στη μόδα στις αρχές μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 2000 όπου το μπρονζέ απέκτησε δημοτικότητα

προκαλώντας μια νέα αίσθηση του χρώματος σε όλους. Οι συνδυασμοί έγιναν πιο χρυσοί και πορτοκαλί. Για τα μάτια οι ψεύτικες βλεφαρίδες ήταν τάση στα μέσα της δεκαετίας του 2000, αφού ήταν τολμηρές, σκούρες, μακριές και σγουρές. Η απλή εφαρμογή 2-3 στρώσεων, όπως στο παρελθόν, δεν ήταν αρκετή. Τώρα χρησιμοποιούνται ψεύτικες βλεφαρίδες και επεκτάσεις των βλεφαρίδων.⁴⁹

Εικόνα: Φυσικό(neutral) μακιγιάζ της νέας χιλιετίας με μπρονζέ τόνους. Jennifer Lopez.

Πηγή: <http://gratismakeupsamples.com/wp-content/uploads/2011/11/jennifer-lopez-makeup-2011-grammys.jpg>

Εικόνα: Φυσικό (neutral) μακιγιάζ της νέας χιλιετίας με μπρονζέ τόνους.

Πηγή <http://glamourism.weebly.com/make-up.html>.

Στο τέλος της δεκαετίας, η προσοχή πήγε στα μάτια, τα οποία όσο πιο έντονα ήταν τόσο το καλύτερο. Το λουκ ήταν το σκούρο μάτι (smoky eye) που περιλάμβανε κυρίως γκρι και μαύρο. Αυτοί οι συνδυασμοί χρωμάτων ανακατεύονταν, όπως επίσης και το eyeliner αναμίχθηκε στη σκιά προκαλώντας το έντονο smoky look. Το πρόσωπο ήταν πολύ ματ, εφόσον ο κύριος στόχος ήταν τα μάτια.⁵⁰

Εικόνα: *Smoky eyes*.

Πηγή: <http://dy6g3i6a1660s.cloudfront.net/US91r4NuPktmIUsS1bW2YQeQBaw/tlw-cf/JayWalkinkle/smokey-eye-.jpg>

6.2 Το μακιγιάζ στην υπηρεσία της τέχνης και της βιομηχανίας του θεάματος

Το μακιγιάζ χρησιμοποιείται, όπως και σε όλη την ιστορία του 20^{ου} αιώνα, στην υπηρεσία της τέχνης και της βιομηχανίας του θεάματος. Το Χόλιγουντ εξακολουθεί να διαμορφώνει τάσεις και στυλ.

Ενδεικτικά, παρατίθενται εικόνες διάσημων celebrity της show biz με και χωρίς μακιγιάζ.

Εικόνα: Μακιγιάζ σε διάσημα πρόσωπα

Πηγή <http://xromata.com/?p=4450>.

Στη σύγχρονη εποχή παρατηρείται πως το μακιγιάζ έχει ενταχθεί στην βαριά βιομηχανία του θεάματος και της μόδας. Οι «πρωτεύουσες της μόδας», δηλαδή οι πόλεις οι οποίες κατέστησαν σημαντικά κέντρα κουλτουραλιστικής προώθησης, όπως Νέα Υόρκη, Παρίσι, Μιλάνο, Λονδίνο, δημιουργούν και

διαδίδουν το λεγόμενο street style και την street culture. Μέσω της «πρωτεύουσας» αυτής αναπτύσσονται πολλοί τομείς όπως βιομηχανία, ΜΜΕ, fashion-show. Η «πρωτεύουσα» ελκύει καλλιτέχνες και δημιουργούς από όλο τον κόσμο με το μακιγιάζ να είναι αναπόσπαστο μέρος αυτής της ανάπτυξης.⁵¹

Εικόνα: Η Lady Gaga είναι διάσημη για τις εναλλαγές στο στυλ και το μακιγιάζ της
Πηγή <http://sodwee.com/blog/2011/05/one-shot-mp3-the-edge-of-glory-by-lady-gaga/>.

6.3. Τελευταίες τάσεις

Κάθε χρόνο οι μεγάλοι οίκοι μόδας λανσάρουν τις δικές τους τάσεις στο μακιγιάζ, ώστε να επικρατούν πολλές και διαφορετικές τάσεις ταυτόχρονα. Μάλιστα, συχνά χρησιμοποιούνται πρόσωπα της show biz, τα οποία λανσάρουν τα νέα προϊόντα.

Εικόνα: Σύγχρονα καλλυντικά μακιγιάζ

Πηγή

<http://s700.photobucket.com/user/Paniris/media/FEBRUARYTOMARCHLOVESFAVOURITES.jpg.html>.

Τα σημερινά καλλυντικά για μακιγιάζ γίνονται από τεχνητές χρωστικές (συνθετικά χρώματα). Στην πρώτη τους μορφή είναι πολύ έντονα και ύστερα γίνονται πιο απαλά με ανάμειξη διοξειδίου του τιτανίου. Συνδυάζονται έτσι περίπου 40 οργανικές και 20 ανόργανες ενώσεις χρωστικών ώστε να παραχθούν καλλυντικά χρώματα που δίνουν εκατοντάδες συνδυασμούς χρωμάτων.⁵²

Εικόνα: Η Angelina Jolie θεωρείται σύγχρονο πρότυπο θηλυκής ομορφιάς

Πηγή <http://www.mylifescoop.net/knowledge-base/ten-succeedingly-aqueous-tell-tale-lip-types-that-will-have-you-drenched/>.

Εικόνα: Σύγχρονα καλλυντικά και εργαλεία μακιγιάζ

Πηγή <http://www.historyofcosmetics.net/>.

Επίλογος

Κλείνοντας αυτή την ανασκόπηση, αξίζει να διατυπωθούν οι εξής γενικές επισημάνσεις: το μακιγιάζ ήταν πάντα σημαντικό στις ανθρώπινες κοινωνίες και αντικατοπτρίζει ιστορικά τις ιδιαίτερες κοινωνικές-οικονομικές-πολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν. Το μακιγιάζ χρησιμοποιείται τόσο από άντρες όσο και από γυναίκες για την προβολή τους, ανάλογα την κοινωνική τάξη τους. Η ανθρώπινη φαντασία και δημιουργικότητα φαίνεται αστείρευτη ακόμα και σε αυτόν τον καλλωπιστικό τομέα, όπου τελικά οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι εξελίξεις της παγκοσμιοποίησης ενέταξαν το μακιγιάζ στη βαριά βιομηχανία του θεάματος και της ομορφιάς. Το γεγονός ότι το μακιγιάζ παλαιών εποχών και άλλων λαών αποτελεί στοιχείο μίμησης ακόμα και σήμερα δείχνει ότι η εμφάνιση αποτελεί πάντα ένα σημαντικό στοιχείο στην κοινωνία. Πλέον, οι διάφορες ιστορικές πτυχές του μακιγιάζ ανακυκλώνονται δημιουργώντας συγκεκριμένες «τάσεις» που μπορεί να ισχύουν παράλληλα με άλλες σε μια μεταμοντέρνα, πολυπολιτισμική εποχή που αναγνωρίζεται η συνεισφορά κάθε κουλτούρας στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Παραπομπές

---

¹ Ε. Δικαιούλια, *Τεχνική ψιμυθίωσης προσώπου και σώματος*, Αθήνα, Παπαζήση, 2009, σ. 15.

² Ο.π., σ. 15.

³ [http://classroom.synonym.com/beauticians-ancient-egypt-](http://classroom.synonym.com/beauticians-ancient-egypt-8624.html)

<https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>

[\[kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5\]\(http://kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5\)](http://2lyk-el-</p></div><div data-bbox=)

%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf

http://www.authorsden.com/categories/article_top.asp?catid=10&id=15438

http://www.authorsden.com/categories/article_top.asp?catid=10&id=15438

http://www.authorsden.com/categories/article_top.asp?catid=10&id=15438

[http://idealbeautyacademy.net/the-history-of-makeup/.](http://idealbeautyacademy.net/the-history-of-makeup/)

⁴ Green – Handley (1996). <http://www.komvos.edu.gr/masks/masks4.html>.

5

[http://periergaa.blogspot.gr/2012/04/blog-](http://periergaa.blogspot.gr/2012/04/blog-post_2773.html)

[post_2773.html](http://periergaa.blogspot.gr/2012/04/blog-post_2773.html)·[http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6-%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6·](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6-%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6-%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6·](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6-%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)·http://www.authorsden.com/categories/article_top.asp?catid=10&id=15438.

http://www.authorsden.com/categories/article_top.asp?catid=10&id=15438.

⁶ Τα λουτρά προϋπήρχαν στην αρχαία Ελλάδα με την ονομασία «βαλανεία» ή «λουτρά», αλλά δεν υπάρχουν μαρτυρίες για επίσκεψη σε αυτά από γυναίκες. Fagan, Garrett G., «Socializing at the baths», στο M. Peachin, *The Oxford handbook of social relations in the Roman world*. New York, Oxford: Oxford University Press, 2011, σσ. 358-359.

7

[http://periergaa.blogspot.gr/2012/04/blog-](http://periergaa.blogspot.gr/2012/04/blog-post_2773.html)

[post_2773.html](http://periergaa.blogspot.gr/2012/04/blog-post_2773.html)·[http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:histori-](http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:historic-makeup&catid=3:makeup&Itemid=6)

[c-makeup&catid=3:makeup&Itemid=6·](http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:historic-makeup&catid=3:makeup&Itemid=6)

[http://www.fashionencyclopedia.com/fashion_costume_culture/The-Ancient-World-](http://www.fashionencyclopedia.com/fashion_costume_culture/The-Ancient-World-Rome/Makeup.html)

[Rome/Makeup.html·](http://www.fashionencyclopedia.com/fashion_costume_culture/The-Ancient-World-Rome/Makeup.html)

---

http://en.wikipedia.org/wiki/Cosmetics_in_Ancient_Rome

[http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6)

[%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6.](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6)

⁸http://periergaa.blogspot.gr/2012/04/blog-post_2773.html

<http://chinesefashion.wordpress.com/2010/10/03/ancient-chinese-make-up/>

<https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>

[http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BA%CE%AD%CE%B9%CF%83%CE%B1#.CE.9C.](http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BA%CE%AD%CE%B9%CF%83%CE%B1#.CE.9C)

[CE.B1.CE.BA.CE.B9.CE.B3.CE.B9.CE.AC.CE.B6.](http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BA%CE%AD%CE%B9%CF%83%CE%B1#.CE.9C)

⁹<http://classroom.synonym.com/makeup-ancient-india-7475.html>.

¹⁰[http://makeupyourlife.wordpress.com/2010/06/28/focus-on-traditional-indian-make-up/.](http://makeupyourlife.wordpress.com/2010/06/28/focus-on-traditional-indian-make-up/)

¹¹<http://www.makeup-beauty-tip.com/makeup-in-india.html>.

¹²http://www.authorsden.com/categories/article_top.asp?catid=10&id=15438

[http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6)

[%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6)

[http://xromata.com/?p=4450.](http://xromata.com/?p=4450)

¹³<http://www.pearsonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf>.

¹⁴

<http://www.historyofcosmetics.net/>[http://2lyk-el-](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[M. Peachin, *The Oxford handbook of social relations in the Roman world*. New York, Oxford: Oxford University Press, 2011, σσ. 358-359.](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[M. Peachin, *The Oxford handbook of social relations in the Roman world*. New York, Oxford: Oxford University Press, 2011, σσ. 358-359.](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[M. Peachin, *The Oxford handbook of social relations in the Roman world*. New York, Oxford: Oxford University Press, 2011, σσ. 358-359.](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

¹⁵<http://elizabethancostume.net/paintedface/index.html>.

¹⁶<http://www.historyofcosmetics.net/><http://www.cosmeticsinfo.org/Ancient-history-cosmetics>.

¹⁷<http://www.historyofcosmetics.net/>.

¹⁸[http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6)

[%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6](http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6-%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6)<http://www.pea>

---

ersonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf

¹⁹<http://www.cosmeticsinfo.org/Ancient-history-cosmetics>.

²⁰<http://www.cosmeticsinfo.org/Ancient-history-cosmetics>.

²¹<http://www.pearsonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf>.

²²<http://www.pearsonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf>:<http://www.cosmeticsinfo.org/Ancient-history-cosmetics>.

²³<http://www.pearsonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf>.

²⁴<http://www.pearsonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf>.

²⁵<http://www.slideshare.net/PRESENTATIONSFORESL/history-of-cosmetics-and-makeup>.

²⁶<http://www.pearsonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf>.

27

²⁸<http://www.pearsonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf>

<http://janeaustensworld.wordpress.com/2012/02/29/a-deadly-fashion-beauty-and-cosmetics-1550-1950-a-review/>.

²⁹<http://hellogiggles.com/make-up-a-history-part-1-the-marie-antoinette-look>.

³⁰<http://janeaustensworld.wordpress.com/2012/02/29/a-deadly-fashion-beauty-and-cosmetics-1550-1950-a-review/>.

³¹<http://www.pearsonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf>:<http://misspennydreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>.

³² <http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/>
<http://glamourdaze.com/history-of-makeup/1900-1919>.

---

³³ <http://glamourdaze.com/history-of-makeup/1900-1919>.

³⁴ <http://efimakeup.blogspot.gr/2013/08/blog-post.html>.

³⁵ <http://glamourdaze.com/history-of-makeup/1920s>

<http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/> [http://2lyk-el-](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

[%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

[%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

[1%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

<https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>

http://makeup.lovetoknow.com/1920s_Makeup.

³⁶ <http://glamourdaze.com/history-of-makeup/1930s>.

³⁷ <http://glamourdaze.com/history-of-makeup/1940s>.

³⁸ [http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:historic-](http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:historic-makeup&catid=3:makeup&Itemid=6)

[makeup&catid=3:makeup&Itemid=6](http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:historic-makeup&catid=3:makeup&Itemid=6) <http://glamourdaze.com/history-of-makeup/1950s>.

³⁹ <http://www.medusasmakeup.com/history-of-makeup.htm>.

⁴⁰ <http://misspennydreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>.

⁴¹ <https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>.

⁴² <http://lifestyle.iloveindia.com/lounge/80s-makeup-9242.html>.

⁴³ <https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome> [http://2lyk-el-](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

[%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

[%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

[1%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

<http://misspennydreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>

[http://2lyk-el-](http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf)

[kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

[%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

[%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

[1%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf](http://www.historyofcosmetics.net/cosmetic-history/cosmetics-1920s-1930s/)

<http://lifestyle.iloveindia.com/lounge/80s-makeup-9242.html>.

---

⁴⁴ <http://glamourism.weebly.com/make-up.html>: http://www.ehow.com/list_6577215_makeup-styles-90s.html#slide=3.

⁴⁵ <https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>:
http://makeup.lovetoknow.com/Eye_Makeup_Styles:
http://www.ehow.com/list_6577215_makeup-styles-90s.html#slide=3.

⁴⁶ http://www.ehow.com/list_6577215_makeup-styles-90s.html#slide=4.

⁴⁷ <https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>.

⁴⁸ <http://idealbeautyacademy.net/the-history-of-makeup/>.

⁴⁹ <http://glamourism.weebly.com/make-up.html>.

⁵⁰ <http://glamourism.weebly.com/make-up.html>.

⁵¹ S. Weller, 'Fashion as viscous knowledge: fashion's role in shaping trans-national garment production'. *Journal of Economic Geography* 7 (1), 2007, 39-66. S. Sassen, 'Whose city is it? Globalization and the Formation of New Claims.' In *Sustainable Cities in the Twenty First Century*, National University of Singapore, 1999.

⁵² <http://xromata.com/?p=4450>.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση:

Δικαιούλια, Ε. *Τεχνική ψιμυθίωσης προσώπου και σώματος*. Αθήνα: Παπαζήση, 2009.

Ξενόγλωσση:

Green – Handley (1996)

Peachin, M. *The Oxford handbook of social relations in the Roman world*. New York, Oxford: Oxford University Press, 2011.

Sassen, S. (1999) 'Whose city is it? Globalization and the Formation of New Claims.' In *Sustainable Cities in the Twenty First Century*, National University of Singapore.

Weller, S. (2007) 'Fashion as viscous knowledge: fashion's role in shaping trans-national garment production'. *Journal of Economic Geography* 7 (1), 39-66.

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις:

History of makeup -wiki.

Fashion Era – History of Cosmetics.

Classic Beauty – History of makeup

Cosmetics and Skin

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις:

History of makeup -wiki.

Fashion Era – History of Cosmetics.

Classic Beauty – History of makeup.

Cosmetics and Skin.

<http://glamourdaze.com/history-of-makeup>.

<http://classroom.synonym.com/beauticians-ancient-egypt-8624.html>

<https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>.

<http://2lyk-el->

kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%A5

%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%91%20-

%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%9

1%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%A1%CE%9F%CE%9C%CE%97%20.pdf.

http://www.authorsden.com/categories/article_top.asp?catid=10&id=15438.

<http://idealbeautyacademy.net/the-history-of-makeup>.

<http://www.komvos.edu.gr/masks/masks4.html>.

http://periergaa.blogspot.gr/2012/04/blog-post_2773.html.

<http://www.beautyview.gr/index.php/en/nails/item/6->

%CE%BC%CE%B1%CE%BA%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B6.

http://www.authorsden.com/categories/article_top.asp?catid=10&id=15438.

http://www.saatee.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=24:historic-

makeup&catid=3:makeup&Itemid=6.

http://www.fashionencyclopedia.com/fashion_costume_culture/The-Ancient-World-

Rome/Makeup.html.

---

http://en.wikipedia.org/wiki/Cosmetics_in_Ancient_Rome.

<http://chinesefashion.wordpress.com/2010/10/03/ancient-chinese-make-up/>.

<https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>.

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BA%CE%AD%CE%B9%CF%83%CE%B1#.CE.9C.CE.B1.CE.BA.CE.B9.CE.B3.CE.B9.CE.AC.CE.B6>.

<http://classroom.synonym.com/makeup-ancient-india-7475.html>.

<http://makeupyourlife.wordpress.com/2010/06/28/focus-on-traditional-indian-make-up/>.

<http://www.makeup-beauty-tip.com/makeup-in-india.html>.

http://www.authorsden.com/categories/article_top.asp?catid=10&id=15438.

<http://xromata.com/?p=4450>.

<http://www.pearsonschoolsandfecolleges.co.uk/FEAndVocational/HairBeautyAndHolisticTherapies/BeautyTherapy/MakeupArtistry/Samples/Samplematerial/Historyoffashionandmake-up.pdf>.

<http://www.historyofcosmetics.net/>.

<http://elizabethancostume.net/paintedface/index.html>.

<http://www.cosmeticsinfo.org/Ancient-history-cosmetics>.

<http://www.slideshare.net/PRESENTATIONSFORESL/history-of-cosmetics-and-makeup>.

<http://janeaustensworld.wordpress.com/2012/02/29/a-deadly-fashion-beauty-and-cosmetics-1550-1950-a-review/>.

<http://hellogiggles.com/make-up-a-history-part-1-the-marie-antoinette-look>.

<http://janeaustensworld.wordpress.com/2012/02/29/a-deadly-fashion-beauty-and-cosmetics-1550-1950-a-review/>.

<http://misspennyreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>.

<http://efimakeup.blogspot.gr/2013/08/blog-post.html>.

<https://sites.google.com/site/efarmogestoumakigiaz/home/istorike-anadrome>

http://makeup.lovetoknow.com/1920s_Makeup.

<http://www.medusasmakeup.com/history-of-makeup.htm>.

<http://misspennyreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>.

<http://lifestyle.iloveindia.com/lounge/80s-makeup-9242.html>.

<http://misspennyreadful.blogspot.gr/2012/03/beauty-history-look-at-how-products-and.html>.

<http://glamourism.weebly.com/make-up.html> · http://www.ehow.com/list_6577215_makeup-styles-90s.html#slide=3.

http://makeup.lovetoknow.com/Eye_Makeup_Styles.

[http://www.ehow.com/list_6577215_makeup-styles-90s.html#slide=3.](http://www.ehow.com/list_6577215_makeup-styles-90s.html#slide=3)

[http://idealbeautyacademy.net/the-history-of-makeup/.](http://idealbeautyacademy.net/the-history-of-makeup/)

[http://glamourism.weebly.com/make-up.html.](http://glamourism.weebly.com/make-up.html)